

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Mesleki ve
Teknik Liselerin Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim
Programının Öğretmen Görüşlerine Göre
Değerlendirilmesi**

Ömer Faruk Şenel

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Eğitim
Programları ve Öğretim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Ağustos 2017
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Doç. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Canan Perkan Zeki
Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Canan Perkan Zeki

---

2. Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel

---

3. Dr. Fatma Tansu Hocanın

ABSTRACT

The purpose of this research is to evaluate the teachers' perception on information and communication course within the curriculum at vocational and technical high schools in North Cyprus. In this thesis, case study is used as a methodology. In order to gather data, two instruments, questionnaire and semi-structured interviews are used. Considering this perceptions of information and communication teachers on the general properties of the course such as content, teaching learning process and assessment are collected through the use of these two instruments. The quantitative data is analysed by using SPSS program and moreover the semi-structured interviews are analysed by using both content analysis and SPSS program.

Keywords: Vocational and Technical High Schools, Curriculum Development, Curriculum Evaluation, Information and Communication Course.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki, mesleki ve teknik liselerin, bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırmada durum saptaması yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anketten ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda, bilgi ve iletişim dersi öğretmenlerinden, bilgi ve iletişim dersi öğretim programının; temel özellikleri, hedefleri, içeriği, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme süreci hakkında bilgi toplanmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir ve yarı yapılandırılmış görüşmeler için hem içerik analizi hem de SPSS analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve Teknik Liseler, Program Geliştirme, Program Değerlendirme, Bilgi ve İletişim Dersi.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca program geliştirme alanında gelişimime katkı sağlayan; Doç.Dr. Hüseyin Yaratan'a, program değerlendirme alanında katkıda bulunan; Doç.Dr. Sıtkıye Kuter'e teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilimsel araştırma yöntemleri alanında bana katkı sağlayan Prof. Dr. Ahmet Konrot'a, tez çalışmama hazırlık aşamasında gelişimime katkı sağlayan Prof. Dr. Bekir Özer'e teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatımın büyük çoğunluğunda bana katkı sağlayan Doç. Dr. Canan Zeki'e ve tez danışmanım olarak bana ve çalışmaya büyük katkı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel'e teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca bana destek olan aileme sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada yer alıp, görüşleriyle bu araştırmaya katkı sağlayan değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak ise araştırmamın her aşamasında yanımda olan ve her aşamada yardımını esirgemeyen eşime teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırma İle İlgili Genel Bilgiler	3
1.1.1 Problem Durumu	3
1.1.2 Araştırmanın Amacı	6
1.1.3 Araştırma Soruları	6
1.1.4 Araştırmanın Önemi	6
1.1.5 Varsayımlar	8
1.1.6 Sınırlılıklar.....	8
2 İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI.....	9
2.1 Eğitim ve Öğrenme	9
2.2 Eğitim Programı	12
2.3 Mesleki ve Teknik Eğitim.....	18
2.4 Bilgi ve İletişim Dersi	20
2.5 Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	23
3 YÖNTEM.....	28
3.1 Araştırma Deseni.....	28
3.2 Evren ve Örneklem	30
3.3 Gerekli İzinlerin Alınma Süreci	31

3.4 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci	32
3.5 Verilerin Analizi.....	32
3.6 Araştırmacının Rolü	33
4 BULGULAR.....	34
4.1 Anket.....	34
4.2 Katılımcıların Bölgelere Göre Dağılımı.....	34
4.3 Verilerin Ortalaması Ve Standart Sapma	35
4.4 Anket Sorularının Detaylı Analizi	38
4.5 Öğretim Programının Genel Özelliklerine Yönelik Bulgular	41
4.6 Öğretim Programının Hedeflerine Yönelik Bulgular.....	43
4.7 Öğretim Programının İçeriğine Yönelik Bulgular	46
4.8 Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik Bulgular	48
4.9 Öğretim Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Bulgular	51
4.10 Öğretmenlerin Yarı Yapılandırılmış Görüşmeleri	53
5 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
5.1 Sonuç.....	61
5.1.1 Sonuçların Daha Önce Yapılan Bazı Çalışmalarla Kıyaslanması.....	61
5.1.2 Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programı'nın Nitel ve Nicel Sonuçları	62
5.2 Araştırmacının Görüşü	64
5.3 Öneriler	64
5.3.1 Yapılan Çalışma ile İlgili Öneriler	65
5.3.2 Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programı ile İlgili Öneriler	65
KAYNAKLAR	66
EKLER.....	75
Ek A: Bilgisayar Öğretmenleri Katılımcı Bilgilendirilmiş Onam Formu	76

Ek B: Veri Toplama Aracı.....	78
Ek C: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	81
Ek D: Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığına Yazılan Dilekçe.....	82
Ek E: Milli Eğitim Bakanlığı İzin Dilekçesi	85
Ek F: Milli Eğitim Bakanlığı İzin Belgesi.....	87
Ek G: Etik Kurulu Uygunluk Yazısı	88

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Bölgelerdeki Katılımcı Sayıları	30
Tablo 2: Okullara Göre Katılımcı Dağılımı	31
Tablo 3: En Çok Katılımda Bulunan Beş Okuldan Toplanan Verilerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri Arasındaki Karşılaştırma	35
Tablo 5: Anket Maddelerinin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	38
Tablo 6: Öğretim Programının Genel Özelliklerine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	41
Tablo 7: Öğretim Programının Hedeflerine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	43
Tablo 8: Öğretim Programının İçeriğe Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	46
Tablo 9: Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	48
Tablo 10: Öğretim Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	51
Tablo 12: Görüşmede Sorulan 1. Sorunun Cevaplarının Özeti.....	53
Tablo 13: İkinci Görüşme Sorusunun Cevaplarının Özeti.....	55
Tablo 14: Üçüncü Görüşme Sorusunun Cevaplarının Özeti.....	57

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Şehirlere Göre Katılımcıların Dağılımı.....	37
--	----

Bölüm 1

GİRİŞ

Mevcut bilgi birikiminin ve teknolojinin her geçen gün, hatta her geçen dakika bir çığ gibi çoğaldığı bilgi ve teknoloji döneminde bulunmaktayız. Bu çoğalan bilgi yumağının da şahıslara aktarılması lazımdır. Bilginin şahıslara ulaştırılmasını sağlamak öğretim programlarının bir araç olarak kullanılması ile olabilmektedir. Bilgi ve teknoloji savaşını kaybetmek istemeyen ülkeler, en önemli kazanımın insanlığa yapılan kazanımdır. Bu fikrin farkında olarak, eğitime ve tabii ki öğretim programlarına çok önemli destek sağlamaktadırlar. Genellikle ülkeler, bu gelişimi sağlamak için iki yol seçerler. Birinci yol var olan programı yeniden gözden geçirmek ve ikinci yol ise yeni programlar üretmektir (Ayas ve Ark, 1999). Öğretim programlarının geliştirilmesi, eğitim-öğretim amaçlarının düzgün bir şekilde sağlanması için uygun çevre ortamını sağlar. Bununla birlikte eğitim alanlarının içerisinde ya da eğitim alanlarının dışında, genel eğitimin koyduğu hedefleri, uygulamalar kullanarak geliştiren muhteva ve çabaların, gerekli yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardır. (Varış, 1994).

Program değerlendirme boyutu ele alınacak olursa, programın içerik bağlamında hedeflere ulaşabilmek için “ne öğretelim?” sorusuna yanıt aranırken süreç boyutunda ise “nasıl?” sorusuna yanıt aranmaya çalışılır. Genel amaçlara uyumlu olarak belirlenen veri içeriğinin kişilere iletilmesi nasıl olmalıdır? Başka bir ifadeyle, “ne şekilde öğretelim” sorusuna cevap aranır.

Bu sebeple, sınıf içi aktivitelerde “nasıl bir yöntem ve teknik uygulanmalı?”, “hangi ekipmanlardan faydalanılmalı?” gibi suallere cevap bulma bir dersin işlenmesinde araç gereç seçiminden, strateji seçimine kadar dersin tamamının etkin ve etkili bir şekilde yapılmasını sağlar (Demirel, 2004).

Mesleki ve teknik eğitim; kişilere herhangi bir iş alanı hakkında malumat, yetenek ve meslek sürekliliği sağlayan ve kişilerin becerilerini geliştirmeyi amaçlayan eğitimin önemli sürecidir. Teknik eğitimin ne olduğuna bakarsak; yüksek seviyede sayısal bilgisi ile tatbikatlı teknik becerileri isteyen yetenekli çalışanla alanın uzmanları arasındaki iş kademesindeki bir amaç için ihtiyaç olan malumat, yetenek ve iş devamlılığını ileri seviyeye taşıyan eğitim süreçleridir şeklinde tanımlanabilir (Sezgin, 2000). Buna ek olarak, teknik eğitim; Avrupa’daki gelişmiş ülkelere bakıldığında, kişiler beceriler veya kullanışlı uygulamalar kullanılarak mesleki statü edinilmesini hedef olarak belirleyen mesleki bir alan olarak tarif edilebilir (Öçal, 2008). Mesleki eğitim ile teknik eğitimi bir tanımda birleştiren, mesleki teknik eğitimin genel hedefi; ekonomik çalışma alanlarında iş yapacak kalifiye personel sayısını arttırmak için hizmet içi ve hizmet dışı eğitimler vermektir. Bunun yanında mesleklerin sürdürülebilmesi için yükseköğretim seviyesinde eğitim veren kurumlara geçişlerin sağlanması adına ihtiyaç olan ana eğitimi sağlamaktır (Eşme, 2007).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitim sisteminin amaçlarından bazılarını sıralayacak olursak; düşünme, sorun çözme ve algılama, yeteneği gelişmiş; demokratik, yeni görüşlere açık, sorumluluklarının neler olduğunu anlayan, çağdaş, üretim odaklı, bilimi ve teknolojiyi güçlü bir şekilde kullanabilen birey yetiştirmek ve öğrenciyi merkeze alan, yapılandırmacılık ana fikrine odaklı bir öğrenime modeline geçiş yapmaktır. Bu amaçlar ışığında 2005 senesinden bu yana yapılandırmacılık eğitim kuramına göre bir eğitim modelinin tatbik ettirilmesi kararlaştırılmıştır (Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi, 2005). Tam olarak bu noktada eğitim sistemindeki bu değişimlerin ve gelişimlerin öğretim programına aktarılması önemli bir olaydır. Aktarılan değişim ve gelişim yenilenmiş programlarla birlikte öğretim programlarının amaç, muhteva, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarında farklılığa uğramıştır (Aşıkcan, 2012).

1.1 Araştırma İle İlgili Genel Bilgiler

Bu kısımda yapılan yüksek lisans tez çalışması ile ilgili genel bilgiler yer almaktadır.

1.1.1 Problem Durumu

Eğitimde etkililik ve üretkenliğin temel noktası sanayi ile eğitim kurum ve kuruluşları arasında uyumun sağlanması ve hedeflerin ortak bir çatıda toplanmasıdır. Çünkü eğitimin gerçek amacına bakarsak, kişilerin ekonomilerinin, sosyal ve kültürel çevrelerini geliştirilmesini yanında bireylerin mutluluğunu ve huzurun sağlanmasıdır. Gelişmiş ülkelerde eğitimde, düşünen, araştırmayı bilen, sanatsal duyarlılığa sahip, öz güveni olan, girişimciliğe önem veren genç bir neslin eğitilmesi hedeflenmektedir. Sistemin diplomalar ve değişik sertifikalarla geniş bir alanı içine alacak şekilde düzenlenmesinin gereği vardır.

Sistemin doğru yürütülmesinde yönetimsel, finansal, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar her kademedeki işveren ve işçi kurum ve kuruluşları, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenci, öğretmen ve velilerle birlikte gönüllü kuruluşların katkılarının sağlanması çok önemli ve de gereklidir (Hızlan, 1997).

Mesleki eğitimin başarıya ulaşabilmesi için gelişmiş ve çağdaş ülkelerin uyguladığı şekilde eğitimin ilk yıllarından başlamak suretiyle lise eğitiminin sonlarına kadar süregelen geniş aşamada öğrencileri kişisel yetenekleri kıstas alınarak sınıflandırıp uygun alanlara yönlendirmeler sağlanmalıdır. Bireyler, yetenekli oldukları bölümlere yönlendirilirken, eğitim kurumları, aileler ve öğrenciler bir takım halinde çalışmalıdır. Gelişimini sağlamış ülkelerin bulunduğu noktalarda yer almak, bu ülkelerle bir bütün içerisinde yer almak isteyen Türkiye'nin bulundurduğu en kıymetli altyapı, gençlerin oluşturduğu dinamik nüfus özelliğine sahip insanların olması ve bununda büyük bir güç yaratmasıdır. Bakıldığında bu insan gücünü doğru uygulayan ülkeler arasında rekabet oluşturabilme imkânı önemli bir avantaj olarak görünmektedir. Bu rekabette önemli bir noktaya gelmenin yöntemlerinden birisi eğitim programının geliştirilmesidir. Dünyada değişik mesleki teknik eğitim uygulamaları bulunmaktadır. Dünyadaki uygulamalara bakıldığında zaman, meslek eğitimimizin önemli reformlara ihtiyacı vardır (Binici ve Arı, 2004).

Çağımız devamlı bir şekilde gelişen, bilginin yoğunluğunun ve teknolojinin devalı çoğaldığı bir çağ olarak nitelendirilebilir. Bahsedilen sebeple kişilere bilgilerin aktarılması yerine kişilerden bilgiye kendisini ulaşması daha uygundur. Bilginin katlandığı bir düzende kişi bilgiye kendisi ulaşmalıdır.

Bu pencereden bakacak olursak; öğrenci merkezli, öğrenene yüksek düzeyde düşünme yetenekleri kazandırmaya çalışan ve kişilere bilgiye nasıl ulaşması gerektiğini öğretmeyi amaçlayan yapılandırmacı öğretim anlayışı önemli bir noktaya ulaşmıştır (Battal, 2008).

Kuzey Kıbrıs Türk Eğitim sistemine bakacak olursak, 2005 tarihinde başlayan öğrenci merkezli, problem çözmeye dayalı, üst düzey düşünme yetisinin arttırılmasını sağlayan, araştırmayı seven, teknolojiyi uygun şekilde kullanabilen, bilgiye nasıl ulaşacağını bilen, kazandığı becerileri işlevselleştiren ve bilgiyi hayatına uyarlayan kişiler yetiştirmeyi amaçlayan yapılandırmacı eğitim anlayışı uygulanmaktadır (Kuzey Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi, 2005). Bu noktalardan bakıldığı zaman, yapılan bu reformların öğretim programına yansıtılması son derece önemlidir. Öğretim programlarının da canlı kalabilmesi için değerlendirilmesi son derece önemlidir. Bilgi ve iletişim çağında olduğumuz bu dönemde, çağın gerekliliklerine ayak uyduran ve öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını yansıtan hedefler doğrultusunda hazırlanmış öğretim programlarının değerlendirilmesi önemli bilimsel çalışmalar olacaktır. Bu bağlamda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki liselerde görev yapan öğretmen görüşlerine göre, bilgi ve iletişim dersi öğretim programının değerlendirilmesi çalışması, eğitim sistemine önemli bir katkı sağlayacağı gibi daha sonraki yapılacak çalışmalara son derece önemli bir katkı sağlayacaktır.

1.1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

1.1.3 Araştırma Soruları

Bu araştırma kapsamındaki araştırma soruları aşağıda sıralanmıştır.

- 1) Öğretmenlerin programın genel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının hedeflerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programında değerlendirmeye ilişkin görüşleri nelerdir?

1.1.4 Araştırmanın Önemi

Geçmişten günümüze baktığımız zaman dünya genelinde sözü geçen ve güç sahibi olan ülkelerin ekonomik yapılarının güçlü bir temele sahip olduğu görülmektedir. Ekonomik anlamda gücünü kanıtlamış ülkelerin dünya genelinde etkin bir güce sahip olmaları, kaliteli insan kuvveti oluşturmada eğitimin ve daha da önemlisi mesleki teknik eğitimin üzerine aldığı rolü çağımızın teknolojisi ile iç içe geçirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimin çok geniş kapsamda tanımını yapacak olursak, kişisel ve toplum odaklı yaşam için gerekli olan bir iş alanının ihtiyaç duyduğu bilgi, yetenek, eda ve meslek alışkanlıkları sağlayarak kişiyi mental, duygusal, sosyal, ekonomik ve bireysel farklılıklar yönleriyle düzenli ve dengeli şekilde geliştirilmesi süreçlerinin tamamıdır (Şahinkesen, 1992: 691).

Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları, mesleki ve teknik eğitimin sınırları içerisinde, diploma kazandıran orta öğretim kurumları ile belgeler ve sertifikalar kazandırma programlarının uygulamaya konulduğu her çeşit ve seviyedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarıdır (Korkmaz ve Tunç, 2010:264 akt. MEB, 1986). Mesleki ve teknik öğretimin bu denli önemli olduğu bir yapıda, öğretim programlarının değerlendirilmesi eğitime büyük katkı sağlayacaktır. Özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin 9. sınıflarında görülen bilgi ve iletişim dersinin öğretim programının değerlendirilmesi bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Araştırma ile ilgili daha önce Türkiye Cumhuriyeti'nde yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Ertekin, Tekindal ve Tekindal 2010, Kıncal ve Ulutaş 2009, Seferoğlu 2007, Kaya ve Yıldız 2013, Kartal, Reisoğlu ve Günaydın 2010 ve Aydın, Aydın ve Gülcü 2013 şeklindedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılacak benzer çalışmaların eğitim programlarının değerlendirilmesi noktasında katkı sağlayacağı gibi daha sonra bu alanda yapılacak çalışmalara bilgi verici nitelikte olacaktır. Bu noktadan bakılacak olursa, yapılan çalışma mevcut durumun görülmesini sağlayacak ve bilimsel anlamda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacaktır.

1.1.5 Varsayımlar

Yapılan tez çalışmasında aşağıda sıralanan varsayımlar kabul edilebilir.

1. Ankette yer alan soruları, öğretmenlerin samimiyetle yanıtladıkları varsayılmıştır.
2. Katılımcıların öğretim programı ile ilgili yeterli donanıma sahip oldukları varsayılmıştır.

1.1.6 Sınırlılıklar

Yapılan çalışmada bazı sınırlılıklar varsayılabilir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Bu araştırma 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan bilgi ve iletişim dersi öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liseler ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma öğretmenlerin ankete verdiği cevaplarla sınırlandırılmıştır.
4. Araştırmada öğretmen görüşlerinin alınması için anket kullanılmıştır, anket soruları 24 madde ile sınırlandırılmıştır.

Bölüm 2

İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI

2.1 Eğitim ve Öğrenme

Eğitim kavramı, bireylerin davranışlarındaki bilinçli değişimin kendi yaşantısı vasıtasıyla oluşması sürecidir şeklinde tanımlanabilir. Varlığımızın temelinden gelen eğitim sürekli devamlılığı olan canlı bir süreçtir. Bireyin davranışları yenilenirse bu aynı zamanda eğitimin yenilenmesi anlamına da gelir. Bu iki kavram birbiriyle ilişkilidir ve bununla birlikte hedeflerle değerlendirme arasında kalan süreç en önemli noktalardan birini oluşturur. Eğitimin genelinden belirli bir beklenti oluşturursak; beklenen, eğitim-öğretim alanında yapılan her şeyin öğrenmelerin kalıcılığının artırılmasını sağlamak adına olmasıdır. Böyle bir eğitim yaşam boyu öğrenmeyi tetiklemelidir. Bu noktadan bakarsak böyle bir durum öğrenme sürecinin kalitesinin artırılmasını zaruri kılar (Seferoğlu, 2006, Demirel, 1999). Öğrenme yeteneği, insanlara verilen en değerli özelliklerden biridir. Aynı zamanda yaşamının her aşamasında vazgeçilmesi imkânsız ve insanın ayrılmaz parçalarından birisidir.

İnsanın doğumuyla başlayan ve yaşam boyunca süren bir sürecin en kıymetli unsurudur ve kişiden kişiye tamamen farklılık gösterir (Tatar, 2007).

Öğrenme sonuçlarının ortaya çıkmasında iki yoldan bahsedebiliriz. Birey öğrenme durumunu denetim altına almak için açıkça çaba sarf eder ya da deneyimlerle öğrenme neticesine ulaşır. Öğrenme durumunun oluşmasındaki çaba kavramı eğitim ile tam olarak ilişkilendirilebilir. Böyle bir noktada eğitim; öğrenenin veya bir başkasının, istenilen neticeyi elde edebilmesi amacıyla, öğrenme ortamlarının ve koşullarının denetim altına alınması, gerekli koşulların geliştirilmesidir şeklinde tanımlanabilir (Laska ve Gürbüz Türk, 1984).

Daimicilik anlayışına göre eğitimin amacına bakacak olursak, bireyi evrensel doğrulara göre hazırlamaktır diyebiliriz. Mevcut toplumsal yapıyı korumaya çalışan bilgilerin aktarılması gereklidir. Realizm ve idealizm temellerini barındıran bir anlayış benimsenmektedir. Öğrenme ve öğretme süreci tamamen öğretmen merkezlidir. Ezbercilik, tümünden gelim ve disiplin gibi idealist olguları savunur. Öğretmen konu alanının uzmanı olmalıdır ve bilgiyi aktarıcı görevini üstlenmiştir. Öğrenci açısından bakılacak olursak, henüz bilgiyi alacak olgunluk seviyesine ulaşmamıştır ve aktarılan bilgileri alan ve alması gereken kişidir. Öğrencilerin tek tip bit değerlendirmeye tabi tutulur ve bireysel farklılıkların olduğu dikkate alınmaz (Erden, 2005; Erkilic, 2013; Sönmez, 2014; Ozmon ve Craven, 1995).

Esasiciliğin genel yapısı realist ve idealist bir felsefe penceresinden bakar eğitime. Onlara göre eğitimin esas amacı gerekli kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasının sağlanmasıdır. Öğrencilere geçmiş tecrübelerin aktarılması en önemli ve genel amaçlardandır. Eğitimde konu ve içerik daha ön plana çıkarılır. Eğitimin genel yapısının davranışçı bir anlayıştan geldiği temel esasına dayanır. Bu bağlamda eğitimin genel yapısı uyarıcı-tepki bağı oluşturmaktan geçer. Bu yaklaşımda öğretmen konu alanında uzmandır ve kişilere kültür mirasını aktarmak ana görevlerindedir.

Öğretmenin mutlak otoritesi her noktada belirgindir. Eğitim öğretim ana hatlarıyla konu merkezlidir. Eğitim ve Öğretimde alınacak tüm kararlar öğretmenin yetkisindedir. Katı bir disiplin anlayışı ile yoğurulan bir sistem vardır ve öğrenci pasif, bilgiyi alan konumundadır (Erkılıç,2013; Erden, 2005; Olivia,1988).

İlerlemecilik bakış açısına göre eğitimin amacı, öğrencilerin gerçeğin değişen yapısını anlamalarını sağlayarak yaşam boyu değişim ve gelişimlerine devam etmelerini sağlamaktır. Genel felsefe olarak pragmatizme dayanan ilerlemecilik öğrenci ve toplumu birleştirir, yani öğrenci-toplum odaklı bir anlayışı benimser. Edinilen bilgi ve birikimler mutlak doğru değil duruma ve ortama göre değişir. Öğrenme ve öğretim sürecinde birey aktiftir ve etkin katılım gösterir. Problem çözme odaklı ve işbirliği içerisinde öğrenme önemlidir. Öğrenme öğretme süreci ile değerlendirme süreci birbirine bağlı, hatta iç içe geçmiş bir şekilde diyebiliriz. Değerlendirme boyutunda kişinin gerçek yaşama dair problem çözme becerisine ulaşılması beklenir. Öğretmen rehber görevini üstlenir ve öğrencilere gerçek yaşam problemlerini çözebilecekleri etkinlikler hazırlar ve sunar. Bu noktada öğrenci açısından bakıldığında ise yaşantılarla kendini gerçekleştirme beklenen kişidir (Erkılıç, 2013; Sönmez, 2014).

Yeniden kurmacılık (yapılandırmacı) yaklaşıma göre eğitimin genel hedefi kişilerin kendi yapılarını çeşitli yönlerden bilerek, gerçeğin sürekli değişken durumunu kavrayarak sistemi yeniden kurmaktır. Konu ve içerik yeniliğe ve değişime açıktır. Konular bireyleri amaca ulaştırmayı sağlayan araçlardır. Öğrencinin etkin olduğu ve uygulamalarla zenginleşen bir modeldir. Ölçme ve değerlendirme boyutuna bakacak olursak, öğrencinin yeteneklerini ortaya çıkaracak, gerçek yaşam problemlerini çözebileceği ortamlar hazırlanır. Öğrencilerin eleştirel ve bilimsel düşünme becerilerini kazanması temel hedeflerdendir.

Öğrenciler bilgiyi aktif bir şekilde keşfederek alır. Bilginin oluşması için; kişi tarafından analizinin yapılması, muhakeme edilmesi, değerlendirilmesinin yapılması ve yeniden inşa edilmesi aşamalarının tamamlanması gerekmektedir. Bilgi, alınması mümkün olabilecek tüm noktalara serpiştirilmiştir ve bilgiyi sınırlandırıp bir kalıba sokmak olası bir durum olarak görülmemektedir. Bu sebepten dolayı, eğitim kurumları bilginin hazır bir şekilde aktarımının yapıldığı yerler olarak değil, öğrenenlere bilginin üretilmesi, problemlerin çözülmesi, analiz edilmesi ve anlamlandırılması gibi yeteneklerin kazandırıldığı kurumlar olmalıdır. Bu kazanımlarla birey yeni bilgiyi daha kolay bir şekilde edinir (Erden, 2005; Erkılıç, 2013; Yılmaz, 2012).

2.2 Eğitim Programı

Eğitim programı kavramına bakacak olursak ilk olarak 1918 yılında roma döneminde literatüre girmiştir diyebiliriz (Eisner, 1985; Oliva, 2005). Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte 1924 yılında eğitime giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile eğitim-öğretim kurum ve kuruluşlarının hepsi Milli Eğitim Bakanlığı çerçevesi altında toplanmış ve okul programları üzerinde geniş kapsama sahip yenilikler ve değişiklikler yapılmıştır. Eğitim programlarındaki yenilik ve değişikliklerin ana fikrini Atatürk'ün laiklik ilkesi, olumlu anlamda batıya yönelme ve müspet bilimler oluşturmuştur (Varış, 1996). Müfredat kavramı ya da müfredat programı uzun süre dersler, konuların genel listesi ve izlenecek yol anlamlarında kullanılmıştır. Bu kavram 1950'li yıllarda değişerek öğretim programı kavramına dönüşmüştür. Eğitim programlarının geliştirilme hedefleri genel anlamda eğitimin kalitesinin arttırılmasına yönelik kaliteli eğitim sistemi oluşturmaktır.

Ülkelerin büyümesini sağlayacak, kalkındırarak ve her anlamda gelişimine katkı sağlayacak nitelikli insan gücü yetiştirme üzerine geliştirilir. Bunların yanında kültürel değerlerin taşınması, korunması ve ileri seviyelere taşınması gibi hedeflere yönelik amaçlarda yer almaktadır. Bu konularla bağlantılı olarak, Varış'ın 1998 ve Kısakürek'in 1969 da net bir şekilde dile getirdiği gibi, eğitim programları bir aracı olarak görev yapar. Genelde öğrencilerin davranış standartlarından, öğrenme ve öğretme uygulamalarına kadar her çalışmaya rehberlik etmektedir. Buna göre, Türk Milletinin, birlikteliğini ve beraberliğini sağlayarak gelişmesini sağlayan genel eğitim yapısının, ülkenin en uzaktaki ücra köşesine kadar gitmesinde ve hedeflere ulaşmada öğretim programları önemli bir birleştirme görevi yapmaktadırlar. Ayrıca eğitim programları, bireylerin durum ve davranışlarını; sosyal açıdan, politik açıdan ve ekonomik düzende uygulama oluşturacak biçimde gelişimini sağlamak için uygulanan bir gereç olarak da faaliyet göstermektedir (Varış, 1998). Eğitim programlarının bu görevlerini tam anlamıyla ifa etmesi için belirli bir sistematığe bağlı olmalıdır. Aynı zamanda birbiriyle iç içe ve bilimin işin içinde olduğu bir düşünce tarzı ile oluşturulması gereklidir. Eğitim programlarının düzenli bir şekilde denetlenmesi ve gerekli değişikliklerin yapılarak programın sağlamaştırılmasına ihtiyaç vardır. Bu şekilde düşünecek olursak; program geliştirme, bütün öğelerinin bir arada olduğu uygulamalar yoluyla kişilere yönelik eğitim tecrübelerinin oluşturulması süreci olarak belirlenmesi düşüncesi ortaya çıkar. Bu görüşe ek olarak program geliştirme; eğitim programının etkin bir şekilde değiştirilmesine ve geliştirilmesine yönelik iç içe girmiş bir süreç olduğu düşünülür. Bunlara bağlı olarak eğitim programlarının sürekli ve düzenli bir şekilde kontrol edilmesine geliştirilmesine ve güncelliğinin sağlanmasına ihtiyacın ve gerekliliğinin olduğu kanısına varılır (Wiles ve Bondi, 1993; Marsh ve Willis, 2007).

Turgut'un 1983 yılında yaptığı çalışmada belirttiği gibi, program geliştirmenin faaliyet alanına giren aşamalar; programın tasarlanması, tasarlanan programın uygulanması, uygulandıktan sonra aksaklıkların giderilmesi ve tasarımın geniş bir kitleye yayılmasıdır. Bu aşamaları detaylandırmak gerekirse; önce program taslağı ve yardımcı materyallerin hazırlanması gerekmektedir, daha sonra taslağın gerçek ortamda denenmesi gerekmektedir, bu aşamadan sonra denenmiş programın değerlendirilmesi yapılmalıdır, yapılan değerlendirme neticesine göre programın düzeltilmesi ve dağıtılması yapılır. Bu, eş zamanlı olarak yürürlükte olan, yani uygulanmakta olan eğitim programlarının milletin ilgisi ve isteğı, kişilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına, beklentilerine ve özelliklerine, bilimsel anlamdaki gelişmelere ve teknolojik yeniliklere, içerik kısmındaki değışim ve gelişimlere uyumlu olup olmaması noktalarıyla değerlendirilmesinin yapılması da gerektirmektedir. Bu noktadan bakıldığında, eğitim programlarının yalnızca sistemli, koordinasyonlu ve bilimsel olarak nitelikli şekilde gelişiminin yapılması kadar, aktif ve devamlı şekilde değerlendirilmesinin yapılması lazımdır ki canlılığını yitirmesin. Değerlendirme, mevcut bulunan bilgilere ve bulgulara belli amaçlar çerçevesinde ve belirlenen kurallara göre anlamlar yüklemektir. Bir başka değışle elde edilen verilerin analizler sonucu ile bulgulara dönüştürülmesidir. (Özçelik, 1998) olarak ifade edilebilir.

Eğitim-öğretimde değerlendirmenin esas olarak, öğrenenlerin eksik olduğu noktaların belirlenmesi olarak karşımıza çıkar. Bunun yanında, hedeflenen noktalara ulaşılma düzeyinin belirlenmesi de değerlendirme ile iç içedir. Başka bir değişle, öğretim yöntemin yeterliliğini tespit etme ve mevcut öğretim programının hedeflere ulaşma düzeyinin belirlenmesi değerlendirme kavramının ana noktalarıyla ilişkilidir. Bunlardan bağımsız bir şekilde programların geliştirilmesi ve etkilerinin bireylere ve topluma gösterilmesi, farkındalığın oluşturulmasında değerlendirme boyutu doğrudan ilişkilidir. (Marsh ve Willis, 2007; Doğan, 1997).

Genel anlamda, eğitimde program geliştirme ve değerlendirme bağımsız bir şekilde dūřünülemez. Bunlar iç içedir ve birbirlerini tamamlar. Programın değerlendirilmesi program geliştirmenin çok önemli bir aşamasını oluşturur ve programın sürekli olmasını sağlar. Deđerlendirme boyutunda elde edilen neticeler programın geliştirilmesi ve ilgi ve ihtiyaçlara uygun hale gelmesi için gereklidir. (Varış, 1988). Tyler (1949)'a göre, program değerlendirme program geliştirme aşamalarının en önemli noktasını oluşturur ve değerlendirme süreci, hedeflere ulaşılma düzeyi ve öğrenmenin gerçekleşme seviyesinin belirlenme sürecidir. Bu noktada, program değerlendirme, genel olarak, veri toplama ve ölçme araçları kullanılarak eğitim programının uygunluğu ve işlevselliği hakkında bilgi verir. Bunların yanında programın işlevselliği, uygulanabilirliği ve geliştirilmesi ile ilgili detaylı veriler sunar. Bu verilerin analizi sonucunda program ile ilgili sonuçlar ortaya çıkmış olur (Aktaran: Özdemir, 2009).

Bir programın değerlendirilmesindeki esas hedef, eğitim programının beklenen genel amaçlarına ve özel amaçlarına ulaşıp ulaşımadığını saptamaktır. Bunun yanında, eğitim programının uygulanmadaki asıl olan kriter, çalışıp alışımadığını ve değişıme açık olan bölgelerin hangileri olduğunu, kullanılan programın verimliliğini, eğitim kurumlarının ürünlerinin yükseköğretimde, bireylerin şahsi hayatında ve iş yaşamında başarıya ulaşıp ulaşımadığını, programların maliyet olarak uygunluğunun olup olmadığını belirlemeyi hedefler (Oliva, 2009; Wolf, Hill ve Evers, 2006). Program değerlendirme başka bir pencereden incelendiğinde, eğitim programının yenilenmesi, eksiklerinin giderilmesi veya devamlılığının desteklenmesi için yapılır ve program değerlendirmeyele programın canlı tutulması sağlanır diyebiliriz. Ayrıca, program değerlendirme var olan bir programın nasıl geliştirilmesi gerektiğine yönelik anlayış sağlarken, programın kullanılması ile edilecek verimlilik ve etkililikle kavramlarıyla ilgili doğru kanıtlar verir (Klenowski, 2010). Demirel (2006), program değerlendirmenin, genel olarak programa dayalı eğitim kaynaklarının kabulünün ya da programın geliştirilmesi ve ortadan kaldırılmasına yönelik geçerli bilgiler verdiğini belirtmiştir. Aslına bakacak olursak değerlendirme sonucunda çıkan bulgulara dayanarak, programın gözden geçirilmesi ya da aşamaların etkililiği hakkında geçerli bilgilere ulaşılır. Program uzmanı bu verilerden yola çıkararak mevcut programla ilgili geliştirici sonuçlara ulaşır. Özetleyecek olursak, kişilere istedik davranış değişikliğinin kazandırılma noktasında rehberlik eden ğretim programlarının genel olarak belirlediği genel ve özel hedefleri hangi oranda yakaladığına ilişkin neticeler çıkarabilmek, uygulama esnasında oluşabilecek noksanlıklar ve aksamaları anlayabilmek sebebiyle programların değerlendirilmesi gerekir.

Değerlendirme sonuçlarına göre programların değiştirilmesi ve geliştirilmesi sağlanır (Güven ve İleri, 2006). Program değerlendirme süreçlerinde genel olarak 3 çeşit değerlendirmeden söz edilir. Yansıtıcı (reflective), biçimlendirici (formative) ve düzey belirleyici (summative) değerlendirme çeşitleri programları değerlendirilmesi için kullanılmaktadır. Bunlardan ilki yansıtıcı değerlendirmedir. Tasarlanan program uygulama boyutuna gelmeden taslak olarak ilgili birimlerin görüşleri alınarak yapılan değerlendirme yansıtıcı değerlendirmedir ki kişilerin görüşlerini barındırır. Diğer bir değerlendirme yöntemi biçimlendirici değerlendirmedir; kullanılan programların uygulaması sırasında alınan değerlendirme verilerine göre program yeniden biçimlendirilir. Örneğin, MEB tarafından yapılan program iyileştirme çalışmaları bu türdendir. Başka bir değerlendirme yöntemi düzey belirleyici değerlendirmedir. Programın hedeflerine ulaşma düzeyi hakkında bilgi verir. Genel olarak programdaki uygulama, öğrenme öğretme ile ilgili bölümleri içerdiği gibi ön öğrenmeleri de içerir. Kısaca, her eğitim programının etkililiğinin belirlenmesi için mutlaka bir değerlendirme yapılması gerekir. Bu işlem, yapılan ve yapılacak olan aktivitelerin başarıya ulaşma düzeyi konusunda bilgi sağlaması noktasında zorunludur ve değerlendirmenin yöntemi, programın hedeflerine ve yapısına göre değişiklik gösterebilir. Değerlendirme boyutu bir yandan bir programın son aşamasını oluştururken, diğer bir taraftan da başlayacak olan bir programın ilk adımını oluşturur yani bir döngü içerisinde (Yaşar, 1998; Demirel, 2004).

2.3 Mesleki ve Teknik Eğitim

Günümüz ülkelerinin yapısı dikkatli incelendiğinde, sanayi için gerekli olan nitelikli iş gücünün karşılanması için okul ile sanayi arasında bir köprü konumunda duran mesleki teknik eğitim olanaklarından faydalanılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimden faydalanmak içinse bir takım tecrübe ve iç dinamiklerin oluşturduğu sistem içerisinde hareket etmektedirler. Bu çerçeveden bakıldığında dünya genelinde mesleki teknik eğitimden faydalanmanın üç farklı sistemi uygulanmaktadır. Okulun ve işyerini birlikte ilerlediği, okul işyeri esasına uygun uygulama, sadece okula dayalı uygulama ve sürekli yenilikler peşinde olan uygulama yöntemidir. Bu model her iki uygulamayı da benimseyen yenilikler arayışında olan bir uygulamadır. Türkiye yapı olarak genç bir nüfusa sahip ve genç nüfusun olmasını neticesinde aynı zamanda dinamik bir yapıya sahiptir. Böyle bir yapıya sahip olması gelişmiş ülkelere göre önemli bir avantajı olduğunu gösterir. Bu sebeple, Türkiye’de de daha önce belirttiğimiz her iki uygulama anlayışını benimseyen fakat daima yeni değişimler ve arayışlar arayan bir uygulama mevcuttur. İşte tam bu noktada toplumun bireylerinin ilgileri, istekleri, yetenekleri ve yeterlilikleri kıstas alınarak eğitim imkânları sağlayarak ülke ekonomisine aktif katkıların oluşturulması On Altıncı Millî Eğitim Şurasında alınmış kararlardandır (On Altıncı Millî Eğitim Şura kararları, 1999).

Dünya’da söz sahibi olan, güçlü ülkelere baktığımız zaman, geçmişten günümüze ülkelerin ekonomik olarak güçlü bir seviyede olduğunu görmekteyiz. Ekonomik anlamda güç sahibi ülkelerin dünyada söz sahibi olmalarının altında yatan nedenlere bakıldığında, nitelikli insan gücünü yetiştirmede eğitimin özellikle de mesleki teknik eğitimin üstlendiği rolü günümüz teknolojisi ile bütünleştirmesinden kaynaklanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim geniş anlamda tanımlayacak olursak, bireysel ve toplumsal yaşam için zaruri olan bir iş alanının gerektirdiği bilgi, beceri, tavır, tutum, profesyonellik ve meslek alışkanlıkları kazandırarak bireyi mental, duygusal, sosyal, ekonomik ve bireysel yönleriyle bir denge içerisinde ve düzenli biçimde geliştirme sürecidir (Şahinkesen, 1992: 691). “Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları”, mesleki ve teknik eğitim alanında, diploma kazandırın orta öğretim kurumları ile belgeler ve sertifikalar programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim öğretim kurumlarıdır” (Korkmaz ve Tunç, 2010:264 akt. MEB, 1986). Eğitimde etkinlik ve verimliliğin temel noktasına bakıldığında sanayi ile okul arasında uyum ve amaç birliğidir diyebiliriz. Eğitimin asıl amacına baktığımızda, insanı mutlu kılmaktır. Bu mutluluğun altında yatan, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmedir. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde eğitimde, düşünen, araştırabilen, sanatsal duyarlılığı olan, öz güvene sahip, girişimci bir genç kitlenin eğitilmesi son derece önemlidir ve genel amaçlardandır. Sistemin diploma ve değişik sertifikalarla geniş bir alana oturacak şekilde düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Sistemin idare edilmesinde yönetim, finansman, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar her safhada işveren ve işçi kuruluşları, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenci, öğretmen ve velilerle birlikte gönüllü kuruluşların katkılarının sağlanması gerekir, bu da sistemin doğru yönetilmesi için gerekli ana hatlardan birisidir (Hızlan, 1997).

Eğitimin amacı; öğrenenleri çevreleri ile uyumlu bir şekilde verim sağlayan, üretken ve mutlu yapabilmektir. Küreselleşme sürecinin içinde ana hatlarıyla bireyden beklenen nitelikler; sorumluluk alma, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme, değişime uyum sağlama, problemle başa çıkabilme, kolay iletişim kurma, grupta çalışabilme, işbirliğine yatkın çalışabilme ve karmaşık teknolojik sistemlerini anlayabilmektir.

Meslek eğitimi zorlu bir süreç olduğu gibi öğrenmeye karşı bir direncin olduğu, birçok eğitici tarafından bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında; verilen eğitimlerde, dinleyicilerin hep pasif tarafta kalması ve verilen eğitimlerin sıkıcı ve anlaşılabilir olmasının yanında motivasyon ve dikkat eksikliğinin de olmasıdır. Böyle bir problemin çözümünde öğrenciyi merkeze alan bir öğretim, eğlenceli ders anlatımları, geliştirici ve düşündürücü eğitim modellerinin uygulanması ile mümkün olacaktır (Atherton, 1999).

2.4 Bilgi ve İletişim Dersi

Yakın zamanlarda iş dünyasına ve kişisel yaşantımıza bilgisayarın ve bilişim teknolojilerinin çabuk ve adapte bir yolla entegre olması ve bu noktada bireylerin bilişim noktasındaki bilgilerinin yeterli olmaması bazı problemleri de beraberinde getirmiştir. Bu eksikliklerin nedenlerine bakacak olursak; günümüz teknolojisindeki gelişimi, özellikle bilişim teknolojilerindeki gelişimi sağlamak için bilgisayarı etkili bir şekilde kullanmak olduğu ortaya çıkar. Bu sebeple eğitim karar vericileri bilgi teknolojileri ve iletişim eğitiminin ufak yaşlarda uygulanmasını uygun olacağına kanaat getirmişlerdir. Bu kararın altında yatan önemli nedenlerden bir tanesi; Türkiye'nin dünya genelindeki teknolojik savaşın dışında ve gerisinde kalmamasının istenmesidir. Bunun için atılacak adımlar; bireylerin bilgisayarı ve bilişim teknolojilerini, bilgisayar çevre birimlerini ve bilgisayarı faaliyete geçirecek yazılımları en verimli şekilde kullanmaları için ihtiyaç görülen alanları öğrenmelerinin sağlanması için zaman kaybetmeden harekete geçilmesi gerektiği fikir birliğinde birleşmektir ve gereken adımların atılmasıdır. Bu karar ve atılan adımlar sonrasında bilgisayar ve teknolojiyi öğrenme kolaylaşacaktır.

Bilgisayar becerilerine sahip ve bilgi teknolojilerine hâkim bir ülke yaratmak için Dünya'nın tüm ülkeleri amaç birliğine varmıştır. Bu hedef Türkiye'nin de ulaşmak istediği hedefler arasındadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için 1980'den sonra hizmet içi eğitim kurumları kullanılarak, bunun yanında da eğitim fakültelerinin çeşitli bölümlerinde bilgisayar ve teknoloji öğretmenleri yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu adımlar neticesinde açılan bilgisayar eğitimi bölümlerinden 2002 yılında ilk mezunlar çıkmaya başlanmıştır. Bu gelişmelere ek olarak ilköğretilere bilgisayar dersi eklenmiştir. 2006 yılında bilgisayar dersi öğretim programında değişme gerçekleşmiştir. Bu değişimle birlikte, 4. sınıf ile 8. sınıf arasında öğretilen bilgisayar dersi, 1. sınıf ile 3. sınıf arasındaki kademelerde okutulmaya başlanmıştır. Bunların yanında ilköğretimde zorunlu ders olarak okutulmaktadır. (Gülcü, Aydın ve Aydın, 2015).

Çağımızın modern kurum ve kuruluşları bilgi ve iletişim teknolojilerini yükselen bir seviyede, hemen hemen her alanda etkili bir şekilde kullanmaya özen göstermektedirler. Bu gelişime paralel olarak mevcut eğitimin-öğretim kurumlarında Bilgi ve iletişim teknolojileri bir taraftan eğitim ve öğretime olumlu katkılar yaparken başka bir yandan eğitim kurumlarının organizasyonunun oluşturulması, yapısı ve yönetiminin sağlanmasında yeni olanaklar oluşturarak kurum ve kuruluşlara katkı sağlamaktadır (Gülcü, Aydın ve Aydın, 2015).

Bilgisayar, bilişim ve bilişim teknolojileri derken, bunların değişmez bir parçası olan internet, gelişimini tamamlamış ve gelişime açık ülkelerin gelişiminde ve farklı imkânlara ulaşmasında önemli bir potansiyel olarak rol oynar. Teknolojik gelişimleri yakalamak isteyen ve bilgi ve iletişim alalındaki değişimleri uygulamaya çalışan ülkelerin geneli bu potansiyelden gereğince yararlanabilmek istemektedirler.

Çağın gerisinde kalmamak ve teknolojik gelişmeleri takip etmek bu alanda eğitime sahip kişilerin yetiştirilmesini sağlamakla olabilecektir. Öte yandan teknolojinin bu denli hızla gelişmesi hemen hemen her alandaki çalışma ortamını etkilemektedir. Kurum ve kuruluşlar bu değişimlere göre ortamlar hazırlamaktadır. Bu noktada genel anlamda kurum ve kuruluşların organizasyon şemaları tamamen değişime uğramaktadır. Bu değişimler gerek bilgi teknolojilerinin yenilenmesi gerekse de gelişen teknolojiyi kullanabilecek insan gücüne ihtiyacın olduğunu göstermektedir. Genel anlamda ihtiyaç gibi göründe de aslında önemli bir gereklilik halini almıştır. Bu değişim öğretim programlarında da kendini göstermiştir. Dolayısıyla, günümüzdeki eğitim programlarının değişmesiyle okullardan mezun olan öğrencilerin bu bahsedilen gelişmelere uyum sağlayacak becerileri kazanması gerekmektedir. Bu kazanımlar öğretim programlarındaki değişimlerle mümkün olmaktadır. Değişikliklerin öğrencilere aktarılmasının sağlanması için bazı gereklilikler bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlar neticesinde bilgi teknolojileri ve iletişim dersinin ölküsü ve görevi oluşturulmuştur. Bilgi teknolojileri ve iletişim dersi öğretim programının ölküsü; deneyimleri, ön öğrenmeleri, bireysel çeşitlilikleri, bireysel becerileri ve şatları ne olursa olsun bireylerin hepsi “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarı” olarak eğitilmesine ek olarak, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanırken ahlaki ve sosyal verileri bilinçli ve doğru şekilde analiz etmelidir. Ayrıca bilinçli bir bilgisayar okuryazarı olmanın yanında iyi birey yetişmek de bu vizyonun bir parçasıdır (Gülcü, Aydın ve Aydın, 2015).

2.5 Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Konu ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan birisi Sadi Seferoğlu'nun 2007 yılında yapmış olduğu 'İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar' adlı çalışmadır. Yapılan araştırma 2006 senesinde değişen "İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programını" incelemiştir. Çalışmayı eleştirel yapıda irdelemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir desenlemeye girmektedir. Araştırmanın içeriğinde öğretim programının muhtevası hakkında derinlemesine bilgi içermektedir.

Öğretim programının uygulamada ne gibi sorunların yaşanabileceği hakkında bilgi veren bir çalışma olmuştur. Bunların yanında bilgisayar öğretmenliği bölümü öğretim programı da incelenmiştir. Öğretmenlerin ve mezun olacak öğrencilerin bilgisayar dersini verebilecek düzeyde olup olmadığı hakkında bilgi edinilmiştir. Yapılan çalışmada alınan verilere göre yukarıda belirtilen sonuçlara ulaşmak için değerlendirmeler yapılmıştır. Alınan bilgilerin analiz sonuçlarına göre, yeni programın kazanımları, performans ödevleri, öğrencilerin yaparak öğrenmesi, etkinliklerin uygulanması, projelerin uygulanması ve ölçme-değerlendirme noktalarında getirdikleri yeniliklerle öğretmenlere katkı sağlamaktadır. Bunların yanında bazı aksaklıklarda bulunmaktadır. Genelleyecek olursak katılımcılar yeni programın oluşturulmasını olumlu karşılamaktadırlar. Daha önceki programda aynı içeriğin farklı zamanlarda öğrencilerin karşısına çıkması istenilen gelişimi sağlamadığını belirtmişlerdir. Yeni öğretim programında öğrenci seviyelerine göre sınıfların oluşturulması, öğrencilerin daha ileri seviyelere sahip olmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca etkinliklerin öğrencilerin ihtiyacını karşılayacak düzeyde olması öğrencileri seviyelerini arttırmaktadır.

Etkinlikler birbiriyle ilişkili değil ve farklı birçok etkinliğin bulunması dersin işlenişini iyileştirirken öğrencilerin motivasyonunu ve dikkat seviyelerini arttırmaktadır. Yeni öğretim programı öğrencilerde kalıcı öğrenmeleri de desteklemektedir. Bunların yanında öğretmenlerin karşılaştığı en genel sıkıntılar; gerek öğretmenlerin gerekse de öğrencilerin yeni program hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, kaynaklarla ilgili problemler, yazılımların ve ders materyallerinin geç edinilmesi, teknolojik anlamdaki yetersizlikler, ders saatlerinin az olması, internet bağlantılarını yavaş olmasından kaynaklı problemlerdir. Bu aksaklıklara ek olarak öğretmenlerin çoğunluğunda bilgisayar derslerinin zorunlu ders olmaktan çıkarılmasına olumsuz bir bakış açısıyla bakmaktadırlar. Bu durum ciddiyeti azaltmakta ve aynı zamanda motivasyonu düşürmektedir.

Kural Er 2007 yılında ilköğretim bilgisayar dersi öğretim programına yönelik öğretmenlerden görüşlerini ve beklentilerini almıştır. Çalışma Çanakkale bölgesinde yapılmıştır. Yapılan çalışmada öğretim programının; hedefleri, içeriği, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme kısmı ile ilgili katılımcıların fikirlerine başvurulmuştur. Araştırmada öğrenme öğretme sürecine yönelik bir takım sorunlar tespit edilmiştir. Öğretim programının değiştirilmesi ve geliştirilmesi hakkında görüşler ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma uygulanan programın değerlendirilmesine imkân sağlayacağı gibi karşılaşılan sıkıntıların azalması ve önlemlerin alınması açısından önemli bir yerdedir.

Yapılan çalışma nitel verilerden alınan bilgilere göre sürdürülmüştür. Çalışma durum saptama çalışmasıdır. Veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada 2006–2007 de Çanakkale il merkezi ve ilçelerindeki ilköğretim okullarında bilgisayar öğretmenleriyle görüşmeler yapmıştır. Görüşmeler esnasında ses kayıtları alınmıştır ve daha sonra bilgisayar yardımıyla yazıya çevrilmiştir. Yapılan çalışmanın verileri analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda programın yetersiz kaldığı, uygulamalarda sıkıntı yaşandığı ortaya çıkmıştır. Öğretim programının ders süresinin arttırılması ve sınıfların teknolojik donanım ve yazılım alanında geliştirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Bektaş 2006 yılında “İlköğretim Okullarında Bilgisayar Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği)” adında bir çalışma yapmıştır. Öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Betimsel bir yöntem izlenmiştir. Araştırmada 46 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Sorulardan 3 tanesi kişisel bilgilerin alınması için sorulmuştur. 3 tane de açık uçlu soru kullanılmıştır. Çalışma Elazığ’daki 74 okulun bilgisayar öğretmenlerine uygulanmıştır. Alınan bilgilerin analizinde frekans ve yüzde gibi istatistiki yöntemlerden yararlanılmıştır. Araştırma sonucuna göre bilgisayar öğretmenleri genel olarak mesleklerinden memnundur. Bunun dışında eğitimin dışındaki bazı işlerle uğraşmak zorunda kaldıklarından bahseden katılımcılar bu durumdan memnun değiller. Aynı zamanda teknolojik yetersizlikler ve ders saatlerinin az olması ayrı problemler olarak çıkmaktadırlar. Öğretmenler, derslerinin not olarak bir ağırlığının olmadığını ve karende de not olarak görünmediği hakkında görüş bildirdiler.

Bu durumun dersin işlenişini olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırma sonucuna göre bilgisayar dersinin teknolojik yeniliklere göre yeniden yapılandırılmasından memnun kalındığı ortaya çıkmıştır. Genel şikâyet ders saatlerinin azaltılmasının olumsuz bir etki yarattığıdır. Bu durum dersin işlenmesi ve etkinliklerin uygulanmasını güçleştirmektedir. Ayrıca laboratuvarın eksiklerinin olduğu teknolojik olarak okulların iyi durumda olmadığı sonucuna varılmıştır.

Konu ile ilgili yapılan başka bir çalışmada Yılmaz ve Demirci'nin 2004 yılında yapmış oldukları ilköğretim okullarında II. kademe bilgisayar dersi müfredatının değerlendirilmesi konulu çalışmadır. Yapılan çalışmada ilköğretimin 6., 7. ve 8. sınıflarda okutulan Seçmeli Bilgisayar Dersi öğretim programında yer alan içerikleri araştırmıştır. Çalışma bilgisayar öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak yapılmıştır. 10 öğretmen ve 439 öğrenciden veri toplanmıştır. Araştırmada hangi konuların programın dışında kalacağı ve programa başka ne gibi konular ekleneceği ile ilgili bilgiler edinilmiştir. Araştırmanın sonucunda bazı derslerin müfredattan çıkarılması bazı derslerinde eklenmesi konusunda bilgiler elde edilmiştir. Çalışma sonucunda 6. sınıfta yer alan veri kullanımı konusunun yerine video film konusu eklenmesi uygun görülmüştür. Öğrencilerin 7. sınıfta gördüğü fare kullanımı konusu ve oyunlar konusu çıkarılıp yerine virüs koruma dersi eklenmesi uygun görülmüştür. Ayrıca internet kullanımı adlı konu ve e-mail konuları da eklenecek konulardandır. 8. Sınıfta işlenen bilgisayar güvenliği, fare kullanımı, ses ve ses aletleri konuları çıkarılıp yerine internet kullanımı ve e-mail konularının eklenmesi sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmadan sonra öğretim programı 2006-2007 yılında değiştirilmiştir.

Başka bir çalışmayı incelersek; Uzunboylu (1995) de yaptığı çalışmada bilgisayar dersi alan öğrencilerdeki bilgisayarı öğrenme seviyesi ve bilgisayara karşı tutumları arasındaki durumu belirlemiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin alanla ilgili öğrenme düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı ve düşük seviyede kaldığı belirlenmiştir. Bilgisayar ile ilgili arzu, istek ve isteme, bilgisayara yönelik tutumlara ettiği görülmüştür. Bilgisayar derslerindeki öğrenme sınıflandırmalarının, bilme, anlama ve uygulama noktalarında durum ile bilgisayara karşı tutum olumlu yönde ilişkili bulunmuştur.

Akkoyunlu'nun 1996 yılında yapmış olduğu araştırmasında bazı değişkenlere göre bilgisayar karşı öğrencilerin tutumları araştırılmıştır. Tecrübe ve cinsiyet değişkenlerine göre bilgisayara yönelik tutum ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda kız ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Buna karşın deneyim ile ilgili kısımda farklılık bulunmuştur. Deneyim be bilgisayara yönelik birikimler bilgisayara karşı olumlu tutumu destekler niteliktedir. Öğrencilerin bilgisayar kullanımına ver bilgisayar dersine olan kaygılarını bilgisayarı daha önce kullanma miktarı ters orantılı şekilde etkilemektedir. Bilgisayar tecrübesi arttıkça kaygı azalmaktadır.

Karal, Reisoğlu ve Günaydının (2010) yılında yapmış olduğu; ilköğretim bilişim teknolojileri dersi öğretim programının değerlendirilmesi adlı çalışmada Türkiye'deki çalışan 150 bilgi ve iletişim teknolojileri dersi öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenlerden bilgiler anket yoluyla alınmıştır ve araştırmanın sonunda, katılımcıların değişen programı beğendikleri ortaya çıkmıştır.

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, evren ve örneklem, gerekli izinlerin alınması süreci, veri toplama aracı, verilerin analizi ile geçerlilik ve güvenirlik konuları hakkında bilgiler verilecektir.

3.1 Araştırma Deseni

Araştırma terimini tanımlayacak olursak; herhangi bir vakayı, durumu ve bir konu hakkında detaylı bilimsel bilgiye ulaşabilmek için, bilimsel kurallara bağlı kalarak yapılan sistematik ve plana bağlı çalışmalardır. Araştırma neticesinde bilimsel bir veriye ulaşılır. Sistematik ve planlı çalışmayı gerektirir. Bilimsel araştırmada; veriler toplanır, analizler yapılır, değerlendirilme sonucundaki yorumlar rapora dökülür. Bilimsel bir araştırma sonucu için bilimsel yöntemler ve teknikle kullanılmalıdır (Adanur, 2011). Metodoloji kavramına bakacak olursak; araştırmada kullanılacak yöntemler ve teknikleridir şeklinde tanımlanabilir ve bilimsel bir çalışma sürecinin uygulanma aşamasına ve anlaşılmasına olumlu yönde katkı sağlar. (Karasar, 2009).

Nicel çalışmalara bakıldığında bir çalışma ile ilgili genellemelere ulaşabilmek veya bir teorinin test edilmesi hedefi ile yapılır. Evrensellik ve nesnellik nicel çalışmalarda kullanılan yöntemlerdir. Ayrıca nicel çalışmalar gerçeklik ve katı kurallar üzerine kurulmuştur (Adanur, 2011).

Nitel araştırma yönteminin temelini inceledik olursak edinilen verilerin matematiksel olarak ifade edilebilmesi ve ölçülebilmesidir (Çiltaş, Güler ve Sözbilir, 2012). Nitel araştırma yöntemine bakarsak, bir bağlamın ve durumun parçası olarak durumu belirleme ve betimleme çabası olarak tanımlanabilir. Araştırmayı yapan kişi bu aşamada verilerin toplanması ve analizlerin yapılması sürecinde aktif bir rol almaktadır (Merriam, 2013). Nitel araştırmalarda güvenilirlik ve geçerlilik sağlanması adına bazı yöntemler uygulanır. Bunlardan en önemlisi çoklu veri toplama araçlarını kullanılmasıdır. Veri toplama araçları olarak mülakat, gözlem ve dokümanlar kullanılabilir. Bu çalışmalarda tüme varım kullanıldığı gibi tümden gelim yöntemi de kullanılabilmektedir (Creswell, 2013).

Bu araştırma tarama modeline uygun, betimsel bir araştırmadır. Bir başka deyişle durum saptama çalışmasıdır. Var olan bir durumu veya olayı olduğu gibi saptamaya çalışan araştırma türüne betimsel araştırma denilir (Karakaya, 2009). Durum çalışmasının tanımına bakacak olursak; herhangi bir vakanın ya da birden daha fazla vakanın, çevrenin, mevcut bir program çeşidinin, sosyal topluluğun ya da birbiri ile içi içe geçmiş sistemlerin detaylı ve derinlere inilerek inceleme yapıldığı yöntem olarak tanımlanmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Ayrıca durum çalışmalarında güncel bir olayı reel yaşam çerçevesine bağlı kalarak, olgu ile içerik arasında çerçeve belli olmayan, birden çok veri kaynağının var olduğu durumlarda uygulanan araştırma yöntemidir (Yin, 1984; akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu araştırmada mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim teknolojileri öğretim programının; programın hedeflerine, içeriğine, öğrenme öğretim sürecine ve değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Mevcut öğretim programının ne durumda olduğu öğretmen görüşlerine göre belirlenmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninin az olmasından dolayı evren ve örneklem aynıdır. Çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Lefkoşa ilçesindeki 5, Gazimağusa ilçesindeki 3, Güzelyurt ilçesindeki 2 ve İskele ilçesindeki 2 mesleki ve teknik lisede yapılmıştır (MEB, 2017). Çalışmaya 41 katılımcı katkı sağlamıştır. Yapılan çalışmada katılımcı sayısının sınırlı olmasından dolayı derinlemesine bir çalışma yöntemi izlenecektir.

Tablo 1 bölgelerdeki katılımcı sayılarını göstermektedir.

Tablo 1: Bölgelerdeki Katılımcı Sayıları

	Frequency	Percent
Güzelyurt	2	4.9
Lefke	5	12.2
Karpaz	2	4.9
İskele	2	4.9
Lefkoşa	21	51.2
Mağusa	9	22.0
Total	41	100.0

Tablo 2 okullara göre katılımcı dağılımını göstermektedir.

Tablo 2: Okullara Göre Katılımcı Dağılımı

	Frequency	Percent
Güzelyurt Meslek Lisesi	2	4.9
Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi	5	12.2
Karpaz Meslek Lisesi	2	4.9
İskele Ticaret Lisesi	2	4.9
Hala Sultan İlahiyat Koleji	2	4.9
Atatürk Meslek Lisesi	2	4.9
Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi	7	17.1
Haspolat Meslek Lisesi	5	12.2
Haydar Paşa Ticaret Lisesi	5	12.2
Mağusa Meslek Lisesi	2	4.9
Mağusa Ticaret Lisesi	2	4.9
Dr. Fazıl Küçük Endüstri Meslek Lisesi	5	12.2
Total	41	100.0

3.3 Gerekli İzinlerin Alınma Süreci

Araştırmayı yapabilmek için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmış, bu kapsamda Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kuruluna gerekli belgeler sunulmuş ve etik kurulu yapılacak çalışmanın etik açısından uygun olduğunu belirtmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan yazışmalar sonucunda gerekli izin ve onay belgeleri alınmıştır. Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu onay belgesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı izin belgesi ek F ve ek G de sunulmuştur.

3.4 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Veri toplama yöntemlerine göre araştırmaları belgesel araştırmalar ve görgül araştırmalar şeklinde ikiye ayırabiliriz. Görgül araştırmalarda, araştırmacı verileri anket aracılığıyla, ya da görüşme yoluyla toplar. Belgesel araştırmalarda ise verilerin toplanmasında kitap, makale, rapor, gazete, dergi ve diğer kaynaklardan veriler elde edilir. (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anketten yararlanılmıştır. Araştırmada Karal, Reisoğlu ve Günaydın'ın 2010 yılında yaptığı çalışmada kullanmış oldukları 24 maddeden oluşan anket kullanımıştır. (Ek B'ye bakınız). Anketin Alpha güvenirlilik katsayısı. 90 çıkmıştır. Maddelerin değerlendirilmesi 5'li derecelendirme sistemine göre yapılmıştır (1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum). Anket öğretmenlere gerekli bilgilendirmeler yapıldıktan ve doldurulduktan sonra gerekli analizlerin yapılması için toplanmıştır. Ayrıca çalışmada rasgele seçilen 24 katılımcıdan görüşme yöntemi ile açık uçlu 3 soru ile bilgi toplanmıştır. Araştırmada kullanılan nitel sorular ekte sunulmuştur. (Ek C'ye bakınız).

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmadaki anket sorularının her biri ayrı ayrı değerlendirmeye alınmış ve anakentteki her madde için frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri SPSS programı yardımıyla bulunmuştur. Bunların yanında maddelerin standart sapmaları bulunmuştur. Veriler non parametric olarak analiz edilmiştir.

Her katılımcıdan görüşme yöntemi ile alınan bilgiler tablolama ile gruplandırılmış ve anket sonuçlarıyla birlikte yorumlanmıştır. Nitel veriler nvivo yöntemi ile analiz edilmiştir.

3.6 Araştırmacının Rolü

Araştırmacı veri toplama sürecinde aktif bir şekilde yer almıştır. Anketin uygulanmasında öğretmenlerle birebir görüşerek anket hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Anketin uygulanması için gerekli uygun ortamın sağlanmasında araştırmacı etkin rol oynamıştır. Anketin doldurulmasında diğer katılımcıların bir birini etkilememesi için uygun koşullar sağlanmıştır. Görüşme soruları için öğretmenlerin katılım izinleri alınmıştır. Görüşme soruları öğretmenlere verilmiş ve yaklaşık 1 hafta sonunda öğretmenlerden cevaplar toplanmıştır.

Bölüm 4

BULGULAR

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerde görev yapan 41 bilgisayar (bilgi ve iletişim) dersi öğretmeninden alınan bilgiler doğrultusunda, mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmada aynı zamanda 41 öğretmen arasından rastgele seçilen 24 öğretmene görüşme tekniği kullanılarak 3 tane açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Araştırma iki kısımda gerçekleştirilmiştir:

- Öğretmen görüşleri 5 li likert anket kullanılarak toplanmıştır.
- Yirmi dört öğretmenin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Sorular ek C de verilmiştir.

4.1 Anket

Araştırmada kullanılan beşli likert tipi ölçekte, 1: "Hiç Katılmıyorum", 2: "Katılmıyorum", 3: "Kararsızım", 4: "Katılıyorum", ve 5: "Tamamen Katılıyorum" şeklindedir. Anket 24 maddeden oluşmuştur ve daha önce yapılan bir çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmıştır. Anket ek B de verilmiştir.

4.2 Katılımcıların Bölgelere Göre Dağılımı

Katılımcıların %50 den fazlası Lefkoşa bölgesinden (21 öğretmen), %22 si Gazimağusa bölgesinden (9 öğretmen), %12 den fazlası Lefke bölgesinden (5 öğretmen), Güzelyurt, Karpaz ve İskele bölgelerinden %5 oranında (her birinden 2 ser öğretmen) çalışmaya katkıda bulunmuştur.

4.3 Verilerin Ortalaması Ve Standart Sapma

Tablo 3, öğretmenlerin yanıtladığı her soru için istatistiksel ortalama ve standart sapmanın karşılaştırmasını göstermektedir. Bazı okullarda sadece iki katılımcı bulunduğundan dolayı, bu karşılaştırmanın dışında tutulması gerekir.

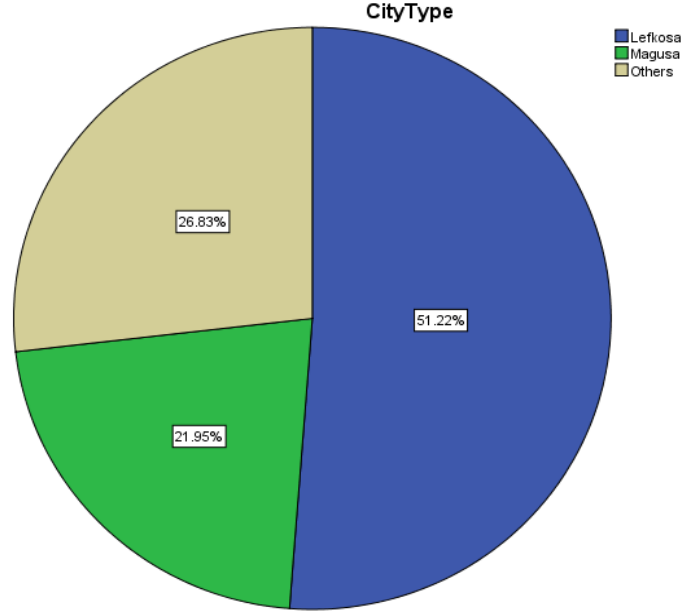
Tablo 3: En Çok Katılımda Bulunan Beş Okuldan Toplanan Verilerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri Arasındaki Karşılaştırma

	Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi		Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi		Haspolat Meslek Lisesi		Haydar Paşa Ticaret Lisesi		Dr. Fazıl Küçük Endüstri Meslek Lisesi		Total	
	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation
Q1	3.8	.45	3.86	1.07	3.2	.84	3.2	1.3	4	0	3.59	.97
Q2	3.4	.55	2.43	1.27	2.2	1.1	2.8	.84	4.2	1.3	2.63	1.34
Q3	3.8	.45	3.71	1.38	4.4	.55	2.6	1.52	4.4	.55	3.76	1.09
Q4	3.6	1.52	4.29	.95	4	.71	4	1	4.4	.55	3.93	.98
Q5	3.6	1.52	4	.58	4.2	.84	3.8	.84	4.4	.55	3.93	.91
Q6	3	1.87	4.29	.76	4.2	1.1	4	0	4.6	.55	4	1.1
Q7	3	1.87	3.86	.9	4.2	1.1	3.4	.89	4.4	.89	3.83	1.14
Q8	3.2	.84	2.71	1.38	3.6	.89	2.8	.84	4.2	.84	3.29	1.19
Q9	2.6	.89	3.71	1.25	4.6	.55	3.4	.89	4	.71	3.8	1.14
Q10	2.4	1.52	2.29	1.25	2.2	1.1	3.4	1.34	3.4	1.34	2.56	1.3
Q11	2.4	1.52	4.14	.69	4.4	.55	2.4	1.52	4.4	.55	3.68	1.27
Q12	3.2	1.1	4.14	1.07	4	1.22	2.6	1.34	4.4	.55	3.76	1.18
Q13	3.2	1.1	2.43	.53	2.8	1.3	2.6	.89	3	.71	2.9	.97
Q14	3	.71	3.86	1.07	4.2	.84	3	1	4.8	.45	3.88	1.05
Q15	3.6	.89	4	1	4.2	.45	4.2	.45	4.6	.55	4.1	.83
Q16	2.4	1.52	4.43	.79	4.4	.55	4	0	4.6	.55	4.12	1.05
Q17	3.6	.89	4	1.15	4.6	.89	3.4	.89	4.6	.55	4.15	.94
Q18	2.4	.55	2.57	1.27	2.8	1.3	3	1	4.8	.45	2.73	1.36
Q19	3.8	.45	2.29	.95	2.6	1.52	3.2	.84	3.6	.55	3.17	1.02
Q20	3	1	2.71	1.25	3	1.87	2.8	1.48	3.6	1.67	2.76	1.45
Q21	3.4	1.34	3.71	.95	4.2	.45	3.4	.89	4.2	.45	3.66	.94
Q22	2.6	.89	3.57	.53	4.4	.89	2	1	4.2	.45	3.61	1.16
Q23	3.2	1.1	4.29	1.11	4	.71	4	1	4	0	4.02	.88
Q24	4	0	4.14	1.07	4.4	.55	3.2	2.05	4.6	.55	4.12	1.08

Tablo 3 ile ilgili en dikkat çekici özellik Dr. Fazıl Küçük Endüstri Meslek Lisesi öğretmenlerinin birçoğu tüm sorulara katılmıştır. Bunun yanında standart sapmalar çoğunlukla 1 in altındadır, bunun anlamı öğretmenlerin kendi aralarında yanıtlanan sorularda hem fikir olduklarını gösterir.

Haspolat Meslek Lisesi öğretmenleri ise soruların çoğuna katılım göstermiştir fakat 2 ve 10 arasındaki soruların averajı 2.5 ve altı olduğundan dolayı sorulara genel anlamda bir katılımsızlık görünmektedir. Haydar Paşa Ticaret Lisesi öğretmenleri genelde kararsızdı. Ve en az hem fikir oldukları soru 22. sorudur ve ortalaması 2.00 ve standart sapma 1.00 dir. Vermiş oldukları yanıtlarda en az ortalaması olan okul Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi öğretmenleridir. Ortalaması 4 olan tek soru, 24. sorudur. 10, 11, 16 ve 18. sorularda öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sorular için ortalama 2.4 olarak çıkmıştır fakat standart sapma 1 in üzerindedir. 18. sorunun standart sapması 0.55 olarak tabloda görülebilir. Genel olarak, öğretmenlerin tamamı 6., 15., 16., 17., 23., ve 24., (ortalama averaj 4.0 üzerinde) sorularına katılım gösterdikleri yönünde cevap vermişlerdir. Ve 2., 10., 13., 18., ve 20., sorulara birçok öğretmen katılmamıştır (averaj 2.99 altında). Genel olarak standart sapma 1.0 in üzerinde çıkmıştır.

Bu araştırmayı şehir bazında analiz edebilmek için ve anlamlı bir kıyaslama ortaya çıkarabilmek için Güzelyurt, Karpaz, İskele ve Lefke'deki katılımcıların sayısı az olduğundan dolayı tüm okullar ile birlikte 3 grup şeklinde ayarlanmıştır; Lefkoşa, Mağusa ve diğer okullar. Lefkoşa bölgesi çalışmaya katılanların yarısından fazlasını (51.22%) oluşturmaktadır, Mağusa bölgesi 21.95% ve diğer şehirler 26.83% oranındadır.

Şekil 1: Şehirlere Göre Katılımcıların Dağılımı

Yukardaki tabloda görülen, Mağusa'daki öğretmenler birçok soruya katılım göstermiştir (averaj 4.0 ve üzeri). En az katılım gösterilen soru ise 22. sorudur (averaj 2.44). Lefkoşa'daki öğretmenlerin cevaplarında değişkenlik görülebilir. Soru 4., 6., 15.,16., 17., ve 23. e baktığımız zaman averaj 4.00 ve üzeridir, bu da maddeye katıldıklarını gösterir, soru 2., 10., 13., 18., ve 19 a bakıldığında averaj 3.00 den azdır ve maddelere katılmadıklarını gösterir. Diğer şehirlerden Güzelyurt, Lefke, İskele ve Karpaz'da averajın 3.00 civarında olduğu görülmektedir ki bu da öğretmenlerin kararsız olduğu görüşünü belirttiğini gösterir. Standart sapma genelde 1.00 civarında görülmektedir. Öğretmenlerin genelinin en az katılım gösterdikleri sorular 2., 10., ve 18. sorulardır ve ortalama olarak (2.55, 2.36 ve 2.55) belirlenmiştir.

4.4 Anket Sorularının Detaylı Analizi

Bu kısımda, anketten elde edilen verilerin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4: Anket Maddelerinin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm(2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
Program öğretmene yeterince rehberlik etmektedir.	0	8	7	20	6	3.59	0.97
Programda her ünite için ayrılan zaman, ilgili ünitenin güçlük derecesi ile uyumludur.	10	12	6	9	4	2.63	1.34
Öğrencilere bu programla bilgisayarı sevdirek öğretmek mümkündür.	3	3	3	24	8	3.76	1.09
Programdaki etkinliklerin uygulanabilmesi okulumuzdaki teknoloji ile mümkündür.	1	2	9	16	13	3.93	0.98
Kazanım ifadeleri anlaşılır şekilde yazılmıştır.	0	4	6	20	11	3.93	0.91
Kazanım ifadeleri Bilgi ve İletişim dersinin genel amaçlarıyla tutarlıdır.	2	2	6	15	16	4.00	1.10
Kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır.	2	3	9	13	14	3.83	1.14
Programdaki kazanım ifadeleri, öğrencilerin gelişim düzeylerine (yaşlarına, zihinsel gelişimlerine) uygundur.	3	8	11	12	7	3.29	1.19

Programda öğrencinin günlük hayatında işine yarayacak kazanımlara yer verilmiştir.	1	6	7	13	14	3.80	1.14
İçerik bilgisayar kullanımı ile ilgili tüm önemli konuları kapsamaktadır.	11	13	1	15	1	2.56	1.30
İçerikte yer alan etkinliklerin sunuluş sırası basitten karmaşığa doğrudur.	5	3	2	21	10	3.68	1.27
İçerik günlük hayattan verilen örneklerle zenginleştirilmiştir.	1	9	1	18	12	3.76	1.18
İçerik öğrenciler için uygundur.	2	15	9	15	0	2.90	0.97
Programın içeriği öğrenciyi ezberlemeden çok anlamaya teşvik etmektedir.	0	6	7	14	14	3.88	1.05
Programda önerilen öğretim yöntemleri laboratuvarında uygulanabilir niteliktedir.	1	2	0	27	11	4.10	0.83
Etkinliklerin yapılması zaman almaktadır.	2	2	2	18	17	4.12	1.05
Program, dersin işlenişinde öğrencinin aktif katılımını sağlayacak niteliktedir.	0	4	3	17	17	4.15	0.94
Etkinlikler sınıf tartışması oluşumunu sağlamaktadır.	7	16	6	5	7	2.73	1.36
Programda önerilen öğretim yöntemleri öğrenci seviyelerine uygundur.	5	3	13	20	0	3.17	1.02
Program, içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmıştır.	13	4	9	10	5	2.76	1.45

Programda ölçme-değerlendirme ile ilgili verilen açıklamalar yeterlidir.	0	8	3	25	5	3.66	0.94
Programda yer verilen değerlendirme örnekleri yeterlidir.	2	6	8	15	10	3.61	1.16
Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir.	0	3	6	19	13	4.02	0.88
Değerlendirme için programda önerilen farklı tip yöntemler uygulanabilir niteliktedir.	2	3	0	19	17	4.12	1.08

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. :Aritmetik Ortalama

4.5 Öğretim Programının Genel Özelliklerine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında, programın genel özelliklerine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Tablo 5’de araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin programın genel özellikleriyle ilgili görüşlerinin alındığı 4 maddenin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değer aralıkları verilmektedir.

Tablo 5: Öğretim Programının Genel Özelliklerine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm (2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
Program öğretmene yeterince rehberlik etmektedir.	0	8	7	20	6	3.59	0.97
Programda her ünite için ayrılan zaman, ilgili ünitenin güçlük derecesi ile uyumludur.	10	12	6	9	4	2.63	1.34
Öğrencilere bu programla bilgisayarı sevdirek öğretmek mümkündür.	3	3	3	24	8	3.76	1.09
Programdaki etkinliklerin uygulanabilmesi okulumuzdaki teknoloji ile mümkündür.	1	2	9	16	13	3.93	0.98
Genel Ortalama						3,47	

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. :Aritmetik Ortalama

Bilgi ve iletişim dersi öğretim programının genel özellikleri ile ilgili anket maddeleri yukarıda belirtilmiştir. “Program öğretmene yeterince rehberlik etmektedir.” maddesine 20 katılımcı katılıyorum yanıtını 6 katılımcı ise tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu maddenin aritmetik ortalaması 3.59, yani olumlu yöndedir. Madde ile ilgili standart sapma değeri 0,97 çıkmıştır. Bu değer verilen cevapların aritmetik ortalama değerinde uzak olmadığını ve sonucun güvenilir olduğunu gösterir. “Programda her ünite için ayrılan zaman, ilgili ünitenin güçlük derecesi ile uyumludur.” sorusuna 22 katılımcı olumsuz yanıt vermiştir. Bu maddenin aritmetik ortalamasının 2,63 olması, katılımcıların maddeye olumsuz bir eğilim içerisinde olduklarını gösterir. “Öğrencilere bu programla bilgisayarı sevdirek öğretmek mümkündür.” maddesi için 32 katılımcı olumlu yanıt vermiştir ve aritmetik ortalama değeri 3,76 bulunmuştur. “Programdaki etkinliklerin uygulanabilmesi okulumuzdaki teknoloji ile mümkündür.” sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğu (29 katılımcı) katılıyorum ve tamamen katılıyorum cevabını vermiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama değeri 3,93 olarak bulunmuştur. Ayrıca standart sapma değeri 0,98 bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak bilgi ve iletişim dersi öğretim programının genel özelliklerine ait genel aritmetik ortalama değeri 3,47 olarak hesaplanmıştır. Bu verilerden yola çıkarak bilgi ve iletişim dersi öğretim programının genel özellikleri hakkında olumlu görüş bildiren katılımcı sayısının çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda öğretim programının öğretmenlere yeteri kadar rehberlik ettiği görülmektedir. Öğretim programındaki her ünite için ayrılan zamanın ünitenin güçlük derecesi ile uyumlu olduğu görülmüştür. Bunun yanında mevcut programla, bilgisayarı öğrencilere sevdirek öğretmenin mümkün olduğu görülmüştür.

Okullardaki teknolojinin yeterliliği ile ilgili kısımda ise katılımcıların okullardaki teknolojiyi yeterli gördüğü sonucu ortaya çıkmıştır.

Buna karşın yapılan görüşme sonuçlarında bazı katılımcıların teknolojik yetersizlikten dolayı şikâyetçi oldukları görülmüştür. Fakat genel anlamda okullardaki teknolojinin yeterli olduğu kanısına varılmıştır. Yukarıdaki sonuçlar ele alındığında; öğretmenlerin öğretim programının genel özellikleriyle ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir.

4.6 Öğretim Programının Hedeflerine Yönelik Bulgular

Tablo 6’da araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin programdaki hedefler ilgili görüşlerinin alındığı 5 maddenin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değer aralıkları verilmektedir.

Tablo 6: Öğretim Programının Hedeflerine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm (2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
Kazanım ifadeleri Bilgi ve İletişim dersinin genel amaçlarıyla tutarlıdır.	2	2	6	15	16	4.00	1.10
Kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır.	2	3	9	13	14	3.83	1.14
Programdaki kazanım ifadeleri, öğrencilerin gelişim düzeylerine (yaşlarına, zihinsel gelişimlerine) uygundur.	3	8	11	12	7	3.29	1.19
Programda öğrencinin günlük hayatında işine yarayacak kazanımlara yer verilmiştir.	1	6	7	13	14	3.80	1.14
Genel ortalama						3,77	

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. :Aritmetik Ortalama

Bilgi ve iletişim dersi öğretim programının hedeflerine yönelik çıkan bulgular tabloda verilmiştir. Analiz edilen verilere göre “kazanım ifadeleri anlaşılır şekilde yazılmıştır.” maddesine verilen yatıların aritmetik ortalaması 3,93 ve standart sapma 0,91 olarak bulunmuştur. Katılımcılardan 31 tanesi bu maddeye olumlu yönde cevap vermişlerdir. “Kazanım ifadeleri Bilgi ve İletişim dersinin genel amaçlarıyla tutarlıdır.” maddesi için 31 katılımcı olumlu yanıt verirken, olumsuz yanıt veren katılımcı sayısı sadece 4 kişidir. “Kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır.” maddesi için 27 katılımcı olumlu yanıt vermişken buna karşın 5 katılımcı olumsuz yönde eğilim göstermiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama 3,83 olarak bulunmuştur. “Programdaki kazanım ifadeleri, öğrencilerin gelişim düzeylerine (yaşlarına, zihinsel gelişimlerine) uygundur.” sorusuna 11 katılımcı kararsızım yanıtını verirken 11 katılımcı olumsuz yönde yanıt vermiştir. 19 katılımcı ise bu maddeye olumlu yanıt vermiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama 3,29 olarak bulunmuştur. “Programda öğrencinin günlük hayatında işine yarayacak kazanımlara yer verilmiştir.” maddesine 27 katılımcıdan olumlu yanıt gelmiştir ve aritmetik ortalama 3,8 bulunmuştur. Genel olarak bu maddeler ile ilgili standart sapma 1 seviyelerindedir. Öğretim programının hedeflerine yönelik genel eğilime bakacak olursak, aritmetik ortalama 3,77 seviyesindedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretim programının hedeflerine yönelik olumlu görüş bildiren katılımcı sayısının fazla olduğu sonucuna varılmaktadır.

Analiz sonuçlarından alınan bulgulara göre; öğretim programında yer alan kazanım ifadeleri anlaşılır şekilde yazılmıştır. Bunun yanında kazanım ifadeleri bilgi ve iletişim dersi genel amaçlarıyla tutarlı çıkmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu, kazanım ifadelerinin içeriğe uygun şekilde yazıldığı konusunda görüş bildirmişlerdir.

Öğretim programındaki kazanım ifadelerinin, öğrencilerin gelişim düzeyleri ile uyumlu olması konusunda genel olarak bir görüş birliğine varılamamıştır. Katılımcılar bu konu ile ilgili olumlu, olumsuz ve kararsız bir eğilim içerisindedir. Öğrencilerin günlük hayatında işine yarayacak kazanımlar öğretim programının içerisinde yer almaktadır. Öğrencilerin işine yarayacak konulara yer verilmiştir. Bu sonuçlar temel alınarak bakıldığında; öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının hedeflerine ilişkin görüşleri, genel anlamda olumludur.

4.7 Öğretim Programının İçeriğine Yönelik Bulgular

Tablo 7’de programın içeriğiyle ilgili görüşlerinin alındığı 6 maddenin frekans ve aritmetik ortalama ve standart sapma değer aralıkları gösterilmektedir.

Tablo 7: Öğretim Programının İçeriğe Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm (2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
İçerikte yer alan etkinliklerin sunuluş sırası basitten karmaşığa doğrudur.	5	3	2	21	10	3.68	1.27
İçerik günlük hayattan verilen örneklerle zenginleştirilmiştir.	1	9	1	18	12	3.76	1.18
İçerik öğrenciler için uygundur.	2	15	9	15	0	2.90	0.97
Programın içeriği öğrenciyi ezberlemeden çok anlamaya teşvik etmektedir.	0	6	7	14	14	3.88	1.05
						3,35	

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. :Aritmetik Ortalama

Bilgi ve iletişim dersi öğretim programının içeriğine yönelik bulgular tabloda verilmiştir. “İçerik bilgisayar kullanımı ile ilgili tüm önemli konuları kapsamaktadır.” maddesi ile ilgili 24 katılımcıdan olumsuz yanıt alınmıştır. Buna karşın, 16 katılımcı bu madde ile ilgili olumlu yanıt vermiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama değeri 2,56 olarak bulunmuştur.

Ayrıca bu maddenin standart sapması 1,30 olarak hesaplanmıştır ki bu değer maddelere verilen cevapların aritmetik ortalamadan uzak olduğunu gösterir. “İçerikte yer alan etkinliklerin sunuluş sırası basitten karmaşığa doğrudur.” maddesine 31 katılımcı olumlu cevap vermiştir. Bu maddenin aritmetik ortalaması 3,68 olarak bulunmuştur. “İçerik günlük hayattan verilen örneklerle zenginleştirilmiştir.” Maddesine 30 katılımcı olumlu yönce cevap verirken, 10 katılımcı olumsuz görüş bildirmiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama 3,76 olarak hesaplanmıştır. “İçerik öğrenciler için uygundur.” Maddesi için 15 katılımcı olumlu yanıt verirken, 17 katılımcı olumsuz yanıt vermiştir. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama 2,90 çıkmıştır. “Programın içeriği öğrenciyi ezberlemeden çok anlamaya teşvik etmektedir.” Maddesi için 28 katılımcı olumlu yanıt verirken, 6 katılımcı olumsuz yanıt vermiştir. Belirtilen maddenin aritmetik ortalaması 3,88 dir. Genel anlamda bilgi ve iletişim dersi öğretim programının içeriğine yönelik aritmetik ortalama 3,35 olarak hesaplanmış ve olumlu görüş bildiren katılımcı sayısının daha fazlasıdır.

Bilgi ve iletişim dersi öğretim programında, içerik bilgisayar kullanımı ile ilgili tüm önemli konuları kapsamamaktadır. Buna karşın konuların sunuluş sıralaması basitten karmaşığa doğrudur ve aynı zamanda içerik günlük hayattan verilen örneklerle zenginleştirilmiştir. İçeriğin öğrenciler için uygunluğu konusunda, genel anlamda içeriğin öğrenciler için uygunluğu görülmektedir fakat azımsanmayacak oranda olumsuz ve kararsız katılımcı sayısı bulunmaktadır. Bunlara ek olarak program öğrencileri ezberlemeden çok anlamaya teşvik etmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının içeriğine ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir.

4.8 Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik

Bulgular

Tablo 8’de araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin programın öğrenme-öğretme süreciyle ilgili görüşlerinin alındığı 6 maddenin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değer aralıkları sunulmaktadır.

Tablo 8: Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm (2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
Etkinliklerin yapılması zaman almaktadır.	2	2	2	18	17	4.12	1.05
Program, dersin işlenişinde öğrencinin aktif katılımını sağlayacak niteliktedir.	0	4	3	17	17	4.15	0.94
Etkinlikler sınıf tartışması oluşumunu sağlamaktadır.	7	16	6	5	7	2.73	1.36
Programda önerilen öğretim yöntemleri öğrenci seviyelerine uygundur.	5	3	13	20	0	3.17	1.02
Program, içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmıştır.	13	4	9	10	5	2.76	1.45
Genel ortalama						3,5	

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. :Aritmetik Ortalama

Öğretim programının öğrenme-öğretme sürecine ilişkin bulgular tabloda verilmiştir. “Programda önerilen öğretim yöntemleri laboratuvarında uygulanabilir niteliktedir.” Maddesi 38 katılımcı tarafından olumlu olarak yanıtlanmıştır. Bu madde ile ilgili aritmetik ortalama 4,1 bulunmuştur. “Etkinliklerin yapılması zaman almaktadır.” Maddesine 35 katılımcıdan olumlu yanıt gelmiştir ve aritmetik ortalama 4,12 olarak bulunmuştur. Bu maddede katılımcılar etkinliklerin yapılmasını zaman aldığını vurgulamaktadır. “Program, dersin işlenişinde öğrencinin aktif katılımını sağlayacak niteliktedir.” Sorusuna büyük oranda olumlu yanıt verilmiştir ve aritmetik ortalama değeri 4,15 çıkmıştır. “Etkinlikler sınıf tartışması oluşumunu sağlamaktadır.” Maddesine büyük çoğunlukta olumsuz yanıt verilmiştir. Madde ile ilgili aritmetik ortalama 2,73 çıkmıştır. Bu veriler öğretim programındaki etkinliklerin sınıf tartışması oluşturmadığını göstermektedir. “Programda önerilen öğretim yöntemleri öğrenci seviyelerine uygundur.” Maddesi için tam olarak bir eğilim bulunmamaktadır. Aritmetik ortalama 3,17 olarak hesaplanmıştır. “Program, içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmıştır.” Maddesine 17 katılımcı olumsuz yanıt vermiştir. Belirtilen madde için 9 katılımcı kararsız kalmıştır ve aritmetik ortalama 2,76 olarak hesaplanmıştır. Bu verilerden yola çıkarak, içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmadığı görülmektedir. Genel olarak katılımcıların bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşleri olumsuzdur.

Öğrenme-öğretme sürecine bakacak olursak; programda önerilen öğretim yöntemlerinin laboratuvarında uygulanabilir nitelikte olduğu görülmektedir. Bunun yanında yapılan etkinliklerin zaman aldığı kanısına varılmıştır.

Zaman sıkıntısı anket sonuçlarında ortaya çıktığı gibi öğretmenlere sorulan görüşme sorularında da bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Dersin işlenişinde program öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamaktadır. Etkinliklerin sınıf tartışması oluşturmadığı çıkan farklı bir sonuçtur. Öğretim programında önerilen öğretim yöntemi öğrenci seviyelerine uygun görünse de bu madde ile ilgili net bir eğilim vardır diyemeyiz.

Görüşme sorularına verilen cevaplarla anket sonuçlarının karşılaştırılmasında; öğretmenlerin, öğrencilerin seviyelerinin düşük olmasında şikâyetçidirler ve programdaki öğretim yöntemlerinin öğrencini seviyesine uygunluğu konusunda net bir yargıya varılamaz. İçerikle ilgili başka bir nokta ise; içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmasıdır. İçerik planlanan zamanda bitirilecek şekilde hazırlanmamıştır. Bu sonucu görüşme sorularına verilen yanıtlar da desteklemektedir. Öğretmenler içeriğin bitirilmesi konusundaki baskından ve zaman sıkıntısından şikâyet etmektedirler. Tüm bu yanıtlara bakacak olursak, öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşleri olumsuz yöndedir.

4.9 Öğretim Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Bulgular

Tablo 9’da araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin programın değerlendirme süreciyle ilgili görüşlerinin alındığı 4 maddenin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değer aralıkları sunulmaktadır.

Tablo 9: Öğretim Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sorular	H.K.(1) f	Ktm (2) f	Kr (3) f	Kt(4) f	T.K.(5) f	A.O	Std. S
Programda yer verilen değerlendirme örnekleri yeterlidir.	2	6	8	15	10	3.61	1.16
Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir.	0	3	6	19	13	4.02	0.88
Değerlendirme için programda önerilen farklı tip yöntemler uygulanabilir niteliktedir.	2	3	0	19	17	4.12	1.08
Genel Ortalama						3,85	

T.K. : Tamamen Katılıyorum Kr: Kararsızım H.K. : Hiç Katılmıyorum Kt: Katılıyorum Ktm: Katılmıyorum A.O. : Aritmetik Ortalama

“Programda ölçme-değerlendirme ile ilgili verilen açıklamalar yeterlidir.” Maddesine 30 katılımcı olumlu yanıt vermiştir. Maddenin aritmetik ortalaması 3,66 olarak bulunmuştur. “Programda yer verilen değerlendirme örnekleri yeterlidir.” Sorusuna katılımcıların 25 tanesi olumlu yanıt verirken, 8 tane katılımcı olumsuz yanıt vermiştir. Maddenin aritmetik ortalaması 3,61 olarak bulunmuştur. “Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir.” Maddesine katılımcıların büyük çoğunluğu olumlu cevap vermiştir ve aritmetik ortalama 4,02 çıkmıştır.

“Değerlendirme için programda önerilen farklı tip yöntemler uygulanabilir niteliktedir.” Maddesi için sadece 5 katılımcının dışındaki tüm katılımcılar olumlu cevap vermişlerdir. Maddenin aritmetik ortalaması 4,12 dir. Bilgi ve iletişim dersi öğretim programının değerlendirme boyutu katılımcılar tarafından yeterli görülmüş ve olumlu yanıtlar alınmıştır. Genel anlamda standart sapma 1 seviyesindedir. Bu da verilen cevapların tutarlı olduğunu ve aritmetik ortalama seviyesine yakın olduğunu göstermektedir.

Programda ölçme –değerlendirme ile ilgili verilen açıklamalar yeterli seviyededir. Bunun yanında programda yer alan örnekler büyük oranda olmasa da değerlendirme için yeterlidir. Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir. Aynı zamanda değerlendirme için programda önerilen farklı tip yöntemler uygulanabilir niteliktedir. Bu bilgilerden yola çıkarsak; öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programında değerlendirmeye ilişkin olumlu görüşleri bulunmaktadır.

4.10 Öğretmenlerin Yarı Yapılandırılmış Görüşmeleri

Bu bölümde 24 öğretmenle yarı yapılandırılmış mülakatların analizi yapılmıştır. Analizde herhangi bir okul veya şehir üzerinde gruplama yapılmamıştır. Katılımcılar rastgele seçilmiştir.

Tablo 10 Görüşme sorularından birincisine verilen yanıtların özetini göstermektedir.

Tablo 10: Görüşmede Sorulan 1. Sorunun Cevaplarının Özeti

Bilişim Teknolojilerini Kullanma	Nedeni
1 <u>Kullana bildiğim kadar kullanıyorum.</u>	<u>Öğrencilerin gelişimine katkıda bulunuyor.</u>
2 <u>Kullanmak zorundayım</u>	<u>Öğrencileri motive eder, ilgiyi artırır, öğrenci ve öğretmen için dersi kolaylaştırır, internet kaynaklara kolay erişim sağlar.</u>
3 <u>İçeriğe göre genellikle kullanırım.</u>	Uygulama ve örneklerin ulaşımı kolaylaştırır.
4 <u>Sıklıkla kullanırım.</u>	Slaytları hazırlamak kolaylaşıyor. Videolar, resimler ve örnekler kolay kullanılır. Dersin anlatımında zaman kazandırır. Konunun anlatımını ve öğrencilerin anlamasını kolaylaştırır.
5 <u>Mümkün olduğunca kullanıyorum.</u>	<u>Öğrencilerin konuları anlamasına yardımcı olur.</u>
6 <u>Kullanmaya çalışıyorum fakat bazı durumlarda mümkün olmuyor.</u>	Zaman kaybını azaltır. Motivasyonu artırır. Öğrencilere gerçek uygulama alanları kazandırır.
7 <u>Her zaman değil, bazen kullanıyorum.</u>	Zamanın etkin kullanımını sağlar. Öğrenmeleri kolaylaştırır. Materyalin bir kere hazırlanması yeterlidir. Materyalin hazırlanması zaman alır.
8 Bazı konular için mutlaka kullanıyorum.	<u>Öğrencilerin dersi daha iyi kavramalarını sağlar.</u> <u>Öğrencilerin bilişsel ağlarının gelişimini sağlar.</u>
9 Bilgisayar dersi için kullanmak şarttır.	Bazı konuların sözlü olarak anlatılması yeterli değildir. Özellikle teknoloji ile ilgili konular bilgisayar yardımı ile kolay bir şekilde anlatılır.
10 <u>Genellikle kullanırım.</u>	Etkileşimli bir eğitim ortamı sağlar.
11 Kullanıyorum.	Teknolojinin faydalı bir şekilde nasıl kullanılacağını öğretir.
12 Kullanıyorum.	Öğrenmeyi güçlendir. PowerPoint kullanımı kolaylık sağlar.
13 Sıklıkla kullanıyorum.	Öğrencilerin dikkatini artırır ve öğrenmeyi kolaylaştırır.

14	<u>Genellikle öğrencilerle birlikte kullanıyoruz.</u>	Öğrenmeyi kolaylaştırıyor. Öğrencilerle birlikte uygulamaları yapma fırsatı verir.
15	<u>Kullanmak fayda sağlayacaksa kullanıyorum.</u>	Çalışmaya destek olur.
16	Evet.	<u>Video örnekleri, resimler ve multimedya çeşitleri kullanıyorum. Konunun anlaşılmasını kolaylaştırıyor.</u>
17	<u>Kullanmak zorundayım.</u>	Teknolojiyi mutlaka kullanmalıyız. Çünkü bilgisayar dersi anlatımında şarttır.
18	<u>Kullanmak zorundayım.</u>	Dersin işlenişini etkili hale getirir.
19	<u>Genellikle kullanmaya çalışıyorum.</u>	Öğrenmeyi ve benim işimi kolaylaştırır.
20	<u>İhtiyaç olduğunda kullanırım.</u>	Olumlu katkı sağlar ve zaman kazandırır.
21	Evet, çok fazla kullanıyorum.	Zaman kazandırır. Öğrencilerin her yerden bilgiye ulaşmasını kolaylaştırır.
22	Kullanıyorum	<u>Öğrenmeye katkı sağlar.</u>
23	Bilgisayar dersi için kullanıyorum.	Başarı oranını arttırır.
24	Evet kullanıyorum	Öğrenme aktivitelerini destekler.

Katılımcı öğretmenlerin hepsi kullanma sıklığı ve nedenleri değişik olsa da bilgisayar ve bilişim teknolojilerini derslerinde kullandıklarını söylemektedirler. 24 katılımcının 5 tanesi hariç, bilgisayar ve bilişim teknolojilerini kendi dersleri için kullandıklarını söylemektedirler. Katılımcılardan 3 tanesi bilişim teknolojilerini genellikle kullandığını, 3 katılımcı ise genel olarak kullandıklarını fakat her zaman kullanmadıklarını söylemektedirler.

Bilgisayar ve bilişim teknolojilerinin ana kullanılma nedenleri; anlamayı kolaylaştırma (24 kişide 8); zaman kazandırma (24 kişide 5); multimedya kullanımı (24 kişide 4). Diğer nedenler ise; dersin organizasyonunu kolaylaştırır, uygulamaların yapılmasına katkı sağlar, öğrencilerin isteklendirme ve dikkatini arttırır, başarıyı arttırır, interaktifliği arttırır. Gerçekte yapılamayacak olan uygulamaların bilgisayar ortamında uygulanmasını sağlar.

Tablo 11 ikinci nitel sorunun cevaplarının özetidir.

Tablo 11: İkinci Görüşme Sorusunun Cevaplarının Özeti

Öğretim Programı Bilgisayar teknolojilerinin kullanımını destekliyor mu?	Nasıl Destekliyor
1 Evet, destekliyor.	Net bir neden yok
2 Evet, destekliyor.	Öğrenci ve dersin amaçlarına göre gerekli uygulamaları sağlar. Bu uygulamaların bilişim teknolojileri kullanılarak yapılmasını sağlar.
3 Direkt olarak değil.	Dersin uygulama boyutunda bilgisayar kullanmak gerekiyor.
4 Kısmen destekliyor.	Net bir neden yok.
5 Direkt olarak değil.	Özel bir nedenden bahsedilmemiş.
6 Evet, destekliyor.	Teknolojini kullanımını konusunda rehberlik etmektedir.
7 Yeterince desteklemiyor.	Öğretim programı yeni teknoloji ile güncellenmemiştir. Yeterli teknolojik güncellemeler yapılmamıştır.
8 Özel bir şekilde desteklemiyor.	Net bir neden yok.
9 Evet, destekliyor.	Konular teknoloji kullanımını destekliyor. Değerlendirme boyutunda kullanmak zorundasınız.
10 Kısmen destekliyor.	Öğrencilere interaktif uygulamalar sunuyor.
11 Bazı durumlarda destekliyor.	Uygulama ve değerlendirme aşamalarında teknoloji kullanmak gerekiyor.
12 Evet, destekliyor.	Programın genel amacı bilgisayar ve teknolojiyi kullanmak üzere yapılmış
13 Bilgisayar dersi için evet, destekliyor.	Öğrenciler işlerini, projeleri ve uygulamaları tamamlamak için teknolojiyi kullanmak zorundadırlar.
14 Bilgisayar dersi için evet, destekliyor.	Dersin amaçlarına ulaşması ve uygulamaların tamamlanması için kullanılmak zorundadır.
15 Evet, destekliyor.	Programın içerdiği bazı bölümlerde bilgisayar kullanımını gerektirmektedir. Bu kısımlar teknoloji olmadan yapılamaz.
16 Direkt olarak değil.	Öğrenciler programın uygulama kısımlarında bilgisayarı kullanmak zorundadırlar.
17 Kısmen destekliyor.	Net bir neden yok.

18	Evet, destekliyor.	Eğitim programı yeni eğitim modeline g¼ncellenmiřtir
19	Bilgisayar dersi için evet, destekliyor.	Öğrenciler gerekli hedeflere ulaşabilmek için bilgisayar kullanmak zorundadır.
20	öğretmenin kullanma isteğine bağlıdır.	Net bir neden yok.
21	Evet, destekliyor.	İçerik teknoloji kullanımına açıktır.
22	Bilgisayar dersi için evet, destekliyor.	Bilgisayar dersinin içeriği teknoloji kullanımını destekliyor.
23	Bilgisayar dersi için evet, destekliyor.	Programın içeri birçok bilgisayar ile yapılacak uygulamayı barındırıyor.
24	Evet, destekliyor.	İçeriğin bazı bl¼mleri bilgisayar kullanılarak yapılmalıdır.

Katılımcıların verdiği cevaplara göre ğretim programının yeterli olarak teknoloji kullanımını desteklediğini söyleyemeyiz. ¼nk¼ ğretim programının teknolojiyi desteklediğini söyleyen katılımcıların nedenlerine bakarsak; dersin kendi doğasından dolayı desteklediği, uygulama esnasında desteklediği ve dersin teknoloji ile ilgili olduğunu görmekteyiz. Bazı katılımcılar tarafından ğretim programının teknolojiyi nasıl desteklediği ile ilgili net bir gr¼ř belirtilmemiştir (1, 4, 8, 17 ve 19). Öğretim programının teknolojiyi desteklediğini d¼ř¼nen katılımcıların genel kanısı; ğretim programının içerisindeki uygulamalar ve bu uygulamaların değerlendirilmesinde teknoloji kullanımına ihtiyaç olduğu, programın içerisindeki konuların teknoloji kullanımını destekliğidir.

Tablo 12 üçüncü nitel sorunun cevaplarının özetidir.

Tablo 12: Üçüncü Görüşme Sorusunun Cevaplarının Özeti

	Öğretim programının uygulanmasındaki zorluklar	Problemi nasıl çözüyorsunuz?
1	Konuların sıralaması, zaman problemi, öğrencilerin seviyelerinin konulara uygun olmadığı	Fazla çalışma ve üstünlük alma
2	Motivasyon kaybı, ders esnasında öğrencilerin internette gezinmesi, gerçek yaşama dair tecrübelerinin kazandırılmaması	Öğrencilerin aktif katılımını sağlamak ve hemen müdahale ederek dönüt vermek.
3	Zaman problemi (öğrencilerin konuları iyi öğrenememeleri), öğrenci seviyeleri ile içerik arasındaki uyumsuzluk, zaman probleminden dolayı öğrencilerin değerlendirilmesi doğru yapılamıyor.	Fazla çalışma ve değerlendirmede esnek davranma.
4	İçerik öğrencilerin gerçek yaşamını destekleyecek şekilde hazırlanmamıştır.	Müfredat üzerinde bazı değişiklikler ve esneklik yapmak
5	Bilgisayar sınıflarındaki disiplin sorunları, zaman problemi, konuların bitirilme zorunluluğu, ölçme-değerlendirme kısmındaki problemler	Öğrencilerin motivasyonunun serbest çalışma ve kendini geliştirmek için artırılması
6	Motivasyon eksikliği, programın esnek olmaması, aile durumlarının farklı olması, sınıfların kalabalık olması	Öğrencilerin ihtiyacı olan bilgilerin verilmesi, öğrencinin tanınması, motivasyonun sağlanması

7	Eski teknolojinin kullanılması, internet bağlantılarını eski ve problemlili olması, değerlendirme metotlarının yeterli olmaması.	Daha fazla çalışıp teknik problemler ve genel sıkıntılarla ilgili yardım almak
8	Yeni sistem ile eski sistem arasındaki uyumsuzluklar, zaman probleminden dolayı değerlendirme kısmı doğru yapılamıyor	Problemlere henüz çözüm üretemedim.
9	Zaman ve yer problemi, düşük seviyedeki öğrencilerin eğitimi için zaman yeterli değil, kalabalık sınıflar, öğrencilere bireysel dönüt verilememesi	Daha fazla zaman harcayarak bir kısım problemleri çözebiliyorum
10	Konuların öğrenci seviyeleriyle uyumlu olmaması	Konuları küçük parçalara ayırarak adım adım, zamandan bağımsız öğretiyorum
11	Değerlendirme boyutu için öğrencilerin seviyelerinde ciddi farklılıklar var, içerik öğrencilerin bilgi birikimlerine göre hazırlanmamış.	Öğrencilerin seviyelerine göre değerlendirme yapıyorum
12	Tüm öğrenciler aynı yöntemle öğrenemez, program tüm konuları içermiyor	Farklı öğrenciler için farklı öğretim yöntemleri kullanıyorum
13	Teknolojik yetersizlikler, zaman problemi, konuların öğrencilere göre zor olması	Zamanı etkili kullanmaya çalışıyorum
14	Kalabalık sınıf ortamı, teknolojik yetersizlikler, zaman problemi	Fazla çalışmak
15	Teknolojik yetersizlikler, zaman problemi	Daha fazla uygulamalar yapmak, düşük seviyeli öğrencilere ev ödevleri vermek

16	Ders materyallerinin hazırlanması zaman almaktadır, teknolojik yetersizlikler ve teknolojik desteğin olmaması	Dışarıdan destek alarak
17	Yetersiz teknoloji ve öğretmen sayısının eksik olması	Kişisel gelişim ve yeni öğretim yöntemleri
18	Düşük seviyeli öğrencilerin olması, değerlendirme yönteminin doğru olmaması, zaman problemi	Kişisel çabalarla eksikliğin giderilmesini sağlamak
19	Birçok problem bulunmaktadır	Özel bir çözümü yok
20	Büyük bir problem yok, problemlerin kaynağı yönetimsel ya da politiktir	Özel bir çözümü yok
21	<u>Zaman problemi, konuları öğrencilerin seviyelerine uygun olmaması</u>	Mümkün olduğu kadar öğretmeye çalışıyorum
22	Ders sırasında öğrencilerin dikkatini dağılması	Bunun için bir çözümüm yok
23	Zaman problemi ve disiplin sorunları	Öğrencilere daha fazla zaman ayırıyorum
24	Zaman problemi, öğrenciler arasındaki seviye farkı	Özel bir çözümü yok

Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara baktığımızda en öne çıkan problem zaman sıkıntısıdır. Katılımcıların büyük çoğunluğu konuların işlenmesinde ve doğru bir değerlendirme yapılması için gerekli zamanın olmadığını söylüyor. Bunun çözümü ile ilgili katılımcılar, daha fazla mesai yaptıklarını ve emek harcadıkları söylediler. Bunun dışında zaman sıkıntısı aşmak için çözümü olmayan katılımcılar olduğu gibi konularda esneklik yaparak çözüm bulmaya çalışan katılımcılar da bulunmaktadır.

İkinci büyük problem olarak karşımıza çıkan, öğrenci seviyelerinin mevcut konularla uyuşmaması probleminin çözümü öğrencilere daha fazla zaman ayırmak olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik yetersizlikler, sınıfların kalabalık olması, disiplin sorunları, konuların yanlış sıralanışı, öğrencilere ani dönütlerin verilememesi ve öğrencilerin seviyelerindeki farklılıklar katılımcıların karşılaştıkları zorluklardır. Bu problemlerin çözümünde; daha fazla mesai harcamak, konu sıralamasında esneklik yapmak, ev ödevleri vermek, dışarıdan teknolojik yardım almak gibi yöntemler kullanılmıştır. Bunların dışında bazı katılımcılar karşılaştıkları problemlere henüz net bir çözüm bulamamıştır.

Bölüm 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bir takım öneriler yer almaktadır. Araştırmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, 6 bölgeden toplam 41 öğretmenden konu ile ilgili anket sonuçları alınmıştır. Ayrıca, aynı katılımcı grubundan rastgele seçilen 24 öğretmenden mülakat yoluyla bilgi alınmıştır.

5.1 Sonuç

Araştırmaya Gazimağusa'dan 9 katılımcı, Lefkoşa'dan 21 katılımcı, Güzelyurt, İskele ve Karpaz bölgelerinden 2'şer katılımcı, Lefke'den 5 katılımcı katkıda bulunmuştur. Bu duruma bakıldığı zaman Lefkoşa bölgesi katılımcıların çoğunluğunu oluşturuyor. Öğretmenler 12 farklı okulda görev yapmaktadırlar.

5.1.1 Sonuçların Daha Önce Yapılan Bazı Çalışmalarla Kıyaslanması

Sadi Seferoğlu'nun 2007 yılında yapmış olduğu çalışmada, yeni ilköğretim bilgisayar dersi öğretim programının, kazanımlar, performans göstergeleri ve yaparak yaşayarak öğrenme gibi bölümleriyle Alana katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Kural ve Er 2007 yılınca benzer bir çalışma yapmış, çakışmanın sonucunda ilköğretim bilgisayar dersi programının öğrenme- öğretme sürecindeki karşılaştıkları sorunları tespit etmiştir. Programın geliştirilmesine yönelik görüşler almıştır.

Daha sonraki zamanda Öğretim programında geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Bektaş 2006 yılında genel olarak bu çalışmalara benzer bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda; bilgisayar öğretmenlerinin genel olarak branşlarından memnun oldukları görülmüştür fakat teknolojik yetersizlikler ve ders saatlerinin yetersizliği ile ilgili problemlerin olduğu saptanmıştır. Yılmaz ve Demirci'nin 2008 yılında yaptığı çalışmada, bilgisayar öğretim programındaki bazı konuların değiştirilmesi ile ilgili sonuç çıkmıştır. Bu çalışmalara benzer bir çalışma 2010 yılında Karal, Reisoğlu ve Günaydın tarafından yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin öğretim programını onayladıklarını; içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğrenciler ile ilgili yetersizliklerden dolayı uygulamalarda sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Yukarıdaki daha önce yapılan çalışmalardaki sonuçlar göz önüne alındığı zaman; mevcut çalışmayla bezer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrenci seviyelerini değişken olması, zaman probleminin olması, içerik ile öğrenci seviyelerinin uyumlu olmaması, içeriğin tüm önemli konuları barındırmaması, teknolojik yetersizlikler ve öğrenme-öğretme sürecindeki problemler öğretim programı ile ilgili olumsuz durumlardır ki bunlar daha önceki çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Öğretim programını genel özelliklerine, içeriğine, hedeflerine ve değerlendirme boyutuna yönelik olumlu görüşlerde daha önceki yapılan çalışmalarla benzer sonuçları içermektedir.

5.1.2 Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programı'nın Değerlendirilmesinin Nitel ve Nicel Sonuçları

Sonuç olarak, bilgi ve iletişim dersi öğretmenlerinin öğretim programının geneli ile ilgili olumlu görüşleri bulunmaktadır. Fakat programın bazı noktalarında aksaklıkların olduğu görüşündedirler.

Öğretmenlere yöneltilen bilgisayar ve bilişim teknolojilerinin kullanma nedenleri, öğretim programının teknolojiyi nasıl desteklediği ve uygulamada yaşanan güçlükler ve bu güçlüklerle nasıl başa çıkıldığı gibi görüşme sorularının yanıtları genel olarak anket maddelerine verilen cevaplarla benzerlik göstermektedir. Öğretmenler bilgisayar teknolojilerini derslerinde kullanıyor. Bilgi ve iletişim öğretim programı bu teknolojilerin kullanımını destekliyor. Öğretmenler konuların öğrencilerin seviyelerine uygun olmaması, zaman probleminin olması, teknolojik yetersizlikler, konuların bitirilme zorunluluğu, öğrencilerin seviyelerinin düşük olması, değerlendirme problemleri, ani dönüt verilememesi ve içeriğin tüm önemli konuları barındırmaması problemlerden şikâyetçidirler. Bu problemlerin çözümünde genellikle daha fazla mesai harcayıp, öğrencilerin seviyelerine uygun esnek çözümler sunuyorlar. Bazı öğretmenler konu seçimlerinde sorumluluk alarak belli bir esneklik oluşturuyorlar. Teknolojik altyapı ile ilgili problemlerde dışardan destek alarak çözüme gidiyorlar. Özetle bilgi ve iletişim dersi öğretim programı öğretmenler tarafından genel olarak olumlu görülmektedir. Fakat bazı aksaklıklar programın tüm bileşenlerini doğru çalışmasını engellemektedir. Bunlar genellikle öğrenme-öğretme kısmı, içerik ve değerlendirme boyutu ile ilgili problemlerdir.

Özetle yapılan çalışmanın sonuçları aşağıdaki maddelerde belirtilmiştir.

- Programdaki etkinliklerin uygulanabilmesi için gerekli teknoloji birçok okulda bulunmaktadır.
- Programda ünitelere ayrılan zaman, öğretmenler tarafından yetersiz bulunmuştur. Etkinliklerin uzun zaman alıyor olması bu durumda etkili olabilmektedir.
- Programdaki kazanım ifadeleri öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu noktasında problemler bulunmaktadır.

- Öğretim programında öğrencilerin günlük hayatta işlerine yarayacak kazanımlar bulunmamaktadır.
- Öğretim programında bilgisayar kullanımı ile ilgili önemli tüm konular yer almamaktadır.
- Konular basitten karmaşığa doğru ve günlük hayattan örneklerle zenginleştirilerek sunulmuştur.
- İçeriğin her öğrenci seviyesine uygunluğu açısından tekrar gözden geçirilmesi gereklidir.
- Program içeriği planlanan zamanda bitirilememektedir ve etkinlikler sınıf tartışması oluşturmamaktadır.
- Ölçme ve değerlendirme boyutunda katılımcıların net bir fikiri olamamakla birlikte, öğretim programının bu boyutu genel anlamda iyi olarak görünmektedir.

5.2 Araştırmacının Görüşü

Yapılan çalışma sonucunda ulaşılan bulguların yorumlanmasının dışında bilgi ve iletişim dersi öğretim programının ana problem; program değişse bile öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını değil konu ve öğretmen merkezli bir anlayışın hala devam ettirilmesi. Bunu nedeni, yeni eğitim modelini uygulayacak öğretmenlerin böyle bir eğitim almamış olmalarıdır. Okullarda veri toplarken gördüğün en büyük problem teknolojik ve altyapısal eksiklerin çok fazla olmasıdır.

5.3 Öneriler

Bu kısımda yapılan çalışmanın daha faydalı olabilmesi için bazı öneriler bulunmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmanın sonuçlarında yola çıkarak, bilgi ve iletişim dersi öğretim programı ile ilgili bazı öneriler yer almaktadır.

5.3.1 Yapılan Çalışma ile İlgili Öneriler

- Bilgi ve iletişim dersi öğrencilerine uygulanana bu çalışma okullardaki diğer dersler için de uygulanabilir.
- Mesleki ve teknik liselerde uygulanan çalışma geliştirilerek okulların tamamında uygulanabilir.
- Bu çalışma sonucunda çıkan verilerin Milli Eğitim Bakanlığı ile paylaşılması programdaki eksik kısımlar ile ilgili farkındalık oluşturacaktır.

5.3.2 Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programı ile İlgili Öneriler

- Programda üniteler için ayrılan zamanlar tekrar incelenmeli ve gerekli düzenlemeler ders saatlerine göre yapılmalıdır.
- Daha sonra yapılacak bir çalışma ile gereksiz kazanım ifadeleri belirlenerek çıkarılmalıdır.
- Kazanım ifadelerinin öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olup olmadığı tekrar kontrol edilmelidir. Öğrencilerin seviyelerine göre içerik ve kazanımlar belirlenmelidir.
- Bilgisayar sınıfları yeni teknolojik gelişmeler referans alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Ders saatleri dikkate alınarak değerlendirme örnekleri geliştirilmelidir.
- Bilgi ve iletişim dersinde başarılı olan öğrencilere sertifikalar verilerek öğrencilerin derse olan motivasyonu arttırılabilir. Bu şekilde öğretmenlerin ve öğrencilerin değerlendirmeye önem vermesi sağlanabilir

KAYNAKLAR

- Adanur, Z. (2011). Birleştirilmiş Sınıflarda Yapılandırmacı Yaklaşımın Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi: Trabzon İli Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Akkoyunlu, B. (1996). Öğrencilerin bilgisayara karşı tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 100, 15-28, Ankara
- Atherton, J. (1999). Resistance to learning: a discussion based on participants in Service Professional Training Programs, *J.E.T*, 51(1), 265-271.
- Aşıkcan, M. (2012). İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Türkçe Ders Kitaplarının Yapılandırmacı Yaklaşımına Uygunluğu. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ayas, A., Özmen, H., Demircioğlu, G., Sağlam, M. (1999). Türkiye’de ve dünyada yapılan program geliştirme çalışmaları: Kimya açısından bir derleme. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 11, 211-219.
- Aydın, Ş., Aydın, S., Gülcü, A. (2013). İlköğretim okullarında bilişim teknolojileri dersi yeni öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dersisi*.

Battal, C. F. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı fen ve teknoloji programının uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Bektaş, C. (2006). İlköğretim Okullarında Bilgisayar Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.

Binici, H., Arı, N. (2004). Mesleki teknik eğitimde arayışlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 383-396.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.

Creswell, J.W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir (Çev), Desen Yayın, Ankara.

Çiltaş, A. Güler, G. Ve Sözbilir, M. (2012). Türkiyede Matematik Eğitimi Araştırmaları: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, Sayı:12 (1), 565-580.

Demirel, Ö. (2006). Eğitimde program geliştirme. Kuramdan uygulamaya. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2004). Eğitimde program geliştirme (4.baskı). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Demirel, Ö. (1999). Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı. Pegem A Yayıncılık.
Ankara.

Doğan, H. (1997). Eğitimde program ve öğretim tasarımı. Ankara: Önder Matbaacılık.

Eisner, E. W. (1985). The educational imagination, on the design and evaluation of
school programs: some concept, distinctions and definitions (2. baskı). New
York: Macmillan Publishing Company.

Erden, M. (2005). Öğretmenlik mesleğine giriş (3.baskı). İstanbul: Epsilon.

Erden, M. (1998). Eğitimde program değerlendirme. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erkılıç, T. A. (2013). Felsefi akımlar ve eğitim. A.Boyacı, Eğitim felsefesi (3.baskı).
Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Eşme, İ. (2007). Mesleki ve teknik eğitimin bugünkü durumu ve sorunlar. T.C. Yüksek
öğretim Kurulu, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı. Ankara. 27
Nisan 2008 tarihinde http://www.yok.gov.tr/duyuru/isa_esme.ppt adresinden
alınmıştır.

Gülcü, A., Aydın, Ş. ve Aydın S. (2015). İlköğretim okullarında bilişim teknolojileri
dersi yeni öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.
Atatürk Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi.

Güven, B. ve İleri, S. (2006). Program değerlendirme kavramı ve ilköğretimde program değerlendirme çalışmalarına kuramsal bir bakış. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1-2), 141-163.

Hızlan, D. (1997). *Okul-Sanayi İlişkileri*. İnkılap Yayınevi. İstanbul.

Karakaya, İ. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Tanrıöğen, A. (Edt.) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri İçinde*, Ankara: Anı Yayıncılık

Karal, H., Reisoğlu, İ. ve Günaydın, E. (2010). İlköğretim bilişim teknolojileri dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (38).

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.

Kaya, Z., Yıldız, M. (2013). Meslek liselerindeki programlama temelleri dersi programının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2).

Kıncal, R. Ulutaş, M. (2009). İlköğretim 8. Sınıf bilgisayar dersi amaçlarının gerçekleştirme düzeyinin belirlenmesi. *Uludağ Eğitim Fakültesi Dergisi*. (12)1, 293-312.

Kısakürek, M.A. (1969). Eğitim programlarının geliştirilmesi ile öğretim süreçleri arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 45-53.

Klenowski, V. (2010). Curriculum evaluation: Approaches and methodologies.

International Encyclopedia of Education. Elsevier Ltd.

http://eprints.qut.edu.au/26163/1/Klenowski_curriculum_evaluation.pdf

adresinden 20 Ekim 2016 tarihinde alınmıştır.

Korkmaz, Ö. ve Tunç, S. (2010). Mesleki-teknik eğitim öğretmenlerinin bilgisayar ve

internet temelli öğretim materyallerinden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Ahi*

Evrans Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 11(3), 264.

Kural Er, F. (2007). İlköğretim bilgisayar dersi programına ilişkin öğretmen görüş ve

beklentileri: bir durum çalışması. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları Ve

Öğretim Bilim Dalı, Çanakkale.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Dairesi,

(2005). *Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi*.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Dairesi,

(2016). *Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi*.

<http://talimterbiye.mebnet.net/kibrsturkegitimsistemi.pdf>.

Laska, J. (1984). Eğitim programı ile öğretim arasındaki ilişki: kavramsal bir açıklama.

Instructional Science.13, 203-213.

Marsh, C.J. ve Willis, G. (2007). Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues.

New Jersey: Pearson Prentice Hall.

MEB. (1986). Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu.

Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Selahattin Turan (Çev). Nobel Yayınları, Ankara.

Oliva, P. F. (2005). *Developing the curriculum* (6. baskı). England: Pearson Education, Inc.

Oliva, P. F. (2009). *Developing the curriculum*. New York: Pearson Allyn and Bacon.

Ozmon, H. A. ve Craver, S. M. (1995). *Philosophical foundation of education* (5. Baskı). New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Öçal, H. (2008). Mesleki teknik eğitim ve mesleki yönlendirme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 99, 12-19.

Özçelik, D.A. (1998). Eğitim programları ve öğretim (genel öğretim yöntemi). Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (6)2, 126-149.

Seferoğlu, S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*, Pegem A Yayıncılık. Ankara.

- Seferoğlu, S. (2007). İlköğretim bilgisayar dersi öğretim programı: eleştirel bir bakış ve uygulamada yaşanan sorunlar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 99-111.
- Sezgin, S.İ. (2000). Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sönmez, V. (2014). Eğitim Felsefesi (12. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahinkesen, A. (1992). Eğitimde ikili sistem (Okul-işyeri işbirliğine dayalı sistem). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. (25), 691.
- Tatar, E. (2007). Öğrenme stillerine dayalı öğretim. *Journal of Qafqaz University*. (20)13.
- Tekindal, B., Ertekin, A., Tekindal, M. (2010). Meslek liselerinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının değerlendirilmesi (Yozgat ili Yerköy ilçesi örneği). *Bilişim Teknolojileri Dergisi*. (3)1.
- Turgut, M.F. (1983). Program değerlendirme. Cumhuriyet döneminde eğitim. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Uzunboylu, H. (1995). Bilgisayar Öğrenme Düzeyi İle Bilgisayara Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi.

- Varış, F. (1988). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Varış, F. (1994). Eğitimde program geliştirme, Teori ve teknikler. Alkım Yayıncılık.
Ankara.
- Varış, F. (1996), Eğitimde program geliştirme: teori ve teknikler, Ankara: Alkım Yayınları.
- Varış, F. (1998) Eğitimde program geliştirme: teori ve teknikler. Ankara: Alkım Matbaacılık.
- Wiles, J. ve Bondi, J. (1993). Curriculum development: A guide to practice. NY: McMillan Publishing Company.
- Wolf, P., Hill, A., ve Evers, F. (2006). Handbook for curriculum assessment. Guelph, Ontario: University of Guelph Publications.
<http://www.tss.uoguelph.ca/resources/pdfs/HbonCurriculumAssmt.pdf>
adresinden 15 Ekim 2016 tarihinde alınmıştır.
- Yaşar, Ş. (1998). Evaluation of educational programmes in Turkey. AECT Annual Meeting, San Diego. (ERIC Document No. ED 419 846).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yılmaz, D. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamlarının demokratikliğine ilişkin görüşleri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Yılmaz E. ve Demirci N. (2004). İlköğretim II. Kademe Bilgisayar Dersi Müfredatının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Balıkesir.

16. Milli Eğitim Şura Kararları (1999).

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113618_16_sura.pdf

adresinden 03 Mart 2017 tarihinde alındı.

EKLER

Ek A: Bilgisayar Öğretmenleri Katılımcı Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bilgisayar Öğretmenleri Katılımcı Bilgilendirilmiş Onam Formu (Anket)

Değerli Bilgisayar Öğretmenleri;

Yüksek lisans tez çalışması olan bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Anket sonucunda aşağıdaki sorulara yanıt bulmak amaçlanmıştır.

- 1) Öğretmenlerin programın *genel özellikleri* hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim *programının hedeflerine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim *programının içeriğine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının *öğrenme-öğretme sürecine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programında *değerlendirmeye* ilişkin görüşleri nelerdir?

Ankete vereceğiniz tüm bilgiler bu amaç çerçevesinde bilimsel bir çalışma için kullanılacaktır. Bu sebepten dolayı, anketteki maddeleri içtenlikle yanıtlamanızı rica ediyorum. Çalışmada gizlilik esastır. Bu nedenle katılımcılardan, anketin herhangi bir

yerine isim veya kimlik ile ilgili bilgiler yazılması istenmeyecektir. Çalışmanın yürütülebilmesi için gerekli tüm izinler alınmıştır. Ankette bulunan soruların doğru bir yanıtı bulunmamaktadır. Soruları yanıtlarken kendinize en uygun seçeneği işaretlemeniz rica edilmektedir. Bu çalışma hakkında daha detaylı bilgi edinmek isterseniz benimle veya tez yöneticisi ile iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

İletişim bilgileri:

Ömer Faruk ŞENEL

Yrd.Doç.Dr. Bengi Sonyel

Yüksek Lisans Öğrencisi

Yüksek Lisans Tez Yöneticisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Programları ve Öğretim

Tel:0533 862 42 82

Tel:0542 888 00 27

bengi.sonyel@emu.edu.tr

senelomerfaruk@gmail.com

Öğretmen adayı katılımcı bilgilendirilmiş onam formunu okudum ve anladım.

İsim / Soyisim : .....

Katılımcı İmzası: .....

Tarih: .....

Ek B: Veri Toplama Aracı

ANKET

Anketin Doldurulması

Ankette bilgi ve iletişim dersi öğretim programının değerlendirilmesine ilişkin 24 madde yer almaktadır.

Anketteki maddelere, hiç katılmıyorsanız “hiç katılmıyorum” kısmına, katılmıyorsanız “katılmıyorum” kısmına, kararsızsınız “kararsızım” kısmına, katılıyorsanız “katılıyorum” kısmına, tamamen katılıyorsanız “tamamen katılıyorum” kısmına aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi işaret koyunuz.

MADDELER	HIÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
MADDE 1	X				
MADDE 2		X			
MADDE 3			X		
MADDE 4				X	
MADDE 5					X

Katılımınızdan dolayı teşekkür eder, yaşam boyu başarılar dilerim.

	MADDELER	HIÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
1	Program öğretmene yeterince rehberlik etmektedir.					
2	Programda her ünite için ayrılan zaman, ilgili ünitenin güçlük derecesi ile uyumludur.					
3	Öğrencilere bu programla bilgisayarı sevdirecek öğretmek mümkündür.					
4	Programdaki etkinliklerin uygulanabilmesi okulumuzdaki teknoloji ile mümkündür.					
5	Kazanım ifadeleri anlaşılır şekilde yazılmıştır.					
6	Kazanım ifadeleri Bilgi ve İletişim dersinin genel amaçları ile tutarlıdır.					
7	Kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır.					
8	Programdaki kazanım ifadeleri, öğrencilerin gelişim düzeylerine (yaşlarına, zihinsel gelişimlerine) uygundur.					
9	Programda öğrencinin günlük hayatında işine yarayacak kazanımlara yer verilmiştir.					
10	İçerik bilgisayar kullanımı ile ilgili tüm önemli konuları kapsamaktadır.					
11	İçerikte yer alan etkinliklerin sunuluş sırası basitten karmaşığa doğrudur.					
12	İçerik günlük hayattan verilen örneklerle zenginleştirilmiştir.					

13	İçerik öğrenciler için uygundur.					
14	Programın içeriği öğrenciyi ezberlemeden çok anlamaya teşvik etmektedir.					
15	Programda önerilen öğretim yöntemleri laboratuvarında uygulanabilir niteliktedir.					
16	Etkinliklerin yapılması zaman almaktadır.					
16	Program, dersin işlenişinde öğrencinin aktif katılımını sağlayacak niteliktedir.					
18	Etkinlikler sınıf tartışması oluşumunu sağlamaktadır.					
19	Programda önerilen öğretim yöntemleri öğrenci seviyelerine uygundur.					
20	Program, içeriğin planlanan zamanda bitirilmesine uygun hazırlanmıştır.					
21	Programda ölçme-değerlendirme ile ilgili verilen açıklamalar yeterlidir.					
22	Programda yer verilen değerlendirme örnekleri yeterlidir.					
23	Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir.					
24	Değerlendirme için programda önerilen farklı tip yöntemler uygulanabilir niteliktedir.					

Ek C: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Bilgisayar teknolojilerinin derslerinizde kullanıyor musunuz? Neden?
2. Mevcut öğretim programı bilgisayar teknolojilerinin kullanımını desteliyor mu?
Nasıl?
3. Mevcut öğretim programının uygulanmasında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
Karşılaştığınız problemleri nasıl çözümlüyorsunuz?

Ek D: Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığına Yazılan Dilekçe

Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığına

01.12.2016

Mevcut bilgi birikiminin her geçen dakika katlanarak arttığı bir bilgi çağında yaşamaktayız. Bu bilginin de bireylere kazandırılması gerekmektedir. Bilginin bireylere ulaştırılması ise ancak eğitim programları ile mümkün olmaktadır. Bilim ve teknoloji yarışından geri kalmak istemeyen milletler, en değerli yatırımın insana yapılan yatırım olduğunun farkına vararak, eğitime ve dolayısıyla eğitim programlarına büyük önem vermektedirler. Ülkeler bunu ya mevcut programlarını yeniden gözden geçirerek veya tümüyle yeni programlar geliştirerek gerçekleştirmektedirler (Ayas ve ark., 1999).

Program geliştirme eğitimin amaçlarının en iyi şekilde gerçekleşmesine uygun ortam sağlar ve buna bağlı olarak program geliştirmeyi “gerek okul içinde gerekse okul dışında milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen muhteva ve faaliyetlerin, uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelik koordine çabaların tümüdür” şeklinde tanımlamaktadır (Varış, 1994).

Program değerlendirme boyunda, programın içerik bağlamında hedeflere ulaşabilmek için “ne öğretilim?” sorusuna cevap aranırken süreç boyutunda ise “nasıl?” sorusuna cevap bulunmaya çalışılır. Hedefe uygun olarak seçilen bilgi muhtevasının bireye aktarılması nasıl olmalıdır? Diğer bir deyişle, “nasıl öğretilim” sorusuna cevap aranır. Bunun için de, sınıf içi uygulamalarda “hangi yöntem ve teknikleri uygulayalım?”, “hangi araç-gereçlerden yararlanalım?” gibi sorulara cevap bulma bir dersin işlenmesinde araç gereç seçiminden, strateji seçimine kadar dersin tümünün etkin bir şekilde yapılmasını sağlar (Demirel, 2004).

Mesleki eğitim; bireye belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandıran ve bireyin yeteneklerini geliştiren eğitim süreci, teknik eğitim ise; ileri düzeyde fen ve matematik bilgisi ile uygulamalı teknik yetenekleri gerektiren becerili işçi ile mühendis arasındaki meslek kademesindeki bir görev için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını geliştiren eğitim sürecidir (Sezgin, 2000). Batılı ülkelerde el becerisi veya pratik aktiviteler yoluyla kariyer kazandırmayı amaç edinen bir meslek dalı olarak tanımlanmaktadır (Öcal, 2008). Mesleki teknik eğitimin amacı; genel olarak sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirme, mesleklerin devamı olarak yükseköğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermektir (Eşme, 2007).

Yüksek lisans tez çalışması olan bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mesleki ve teknik liselerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırma sonucunda aşağıdaki sorulara yanıt bulmak amaçlanmıştır.

- 1) Öğretmenlerin programın *genel özellikleri* hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim *programının hedeflerine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim *programının içeriğine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programının *öğrenme-öğretme sürecine* ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim dersi öğretim programında *değerlendirmeye* ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırma bir durum çalışması olacaktır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anketten yararlanılacaktır. Araştırmada Karal, Reisoğlu ve Günaydın'ın 2010 yılında

yaptığı çalışmada kullanmış oldukları 24 maddeden oluşan anket kullanılacaktır (Ek-3) . Maddelerin değerlendirilmesi 5’li derecelendirme sistemine göre yapılmıştır (hiç katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum). Çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki mesleki ve teknik liselerin, bilgi ve iletişim dersi öğretim programının değerlendirilmesi bağlamında bilgi verici nitelikte olacak ve daha sonraki yapılacak bilimsel çalışmalara katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın yapılması için gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Ek-1: Bilimsel Araştırma Etik Uygunluk Başvuru Formu

Ek-2: Bilgisayar Öğretmenleri Katılımcı Bilgilendirilmiş Onam Formu

Ek-3: Anket

Ek-4: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü

İzin Yazısı

Ömer Faruk ŞENEL

Yüksek Lisans Öğrencisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi

senelomerfaruk@gmail.com

Eğitim Programları ve Öğretim

0542 888 00 27

Ek E: Milli Eğitim Bakanlığı İzin Dilekçesi

09/11/2016

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Dairesi
Müdürlüğüne;

Bakanlığınıza bağlı Mesleki ve Teknik Liselerinde yer alan Bilgi ve İletişim dersi veren öğretmenleri ile yüksek lisans tezi araştırması bağlamında “Öğretim Programının Değerlendirilmesi” konusunda bir anket çalışması yapabilmesi için gerekli izinin verilmesi konusunu saygılarımla arz ederim.

Ömer Faruk Şenel

05428880027

senelomerfaruk@gmail.com

Danışman; Bengi Sonyel

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Eğitim Programları ve Öğretim

Ek 1: Görüşme Yapılacak Okulların Listesi.

Ek 2: Anket Soruları.

Görüşme Yapılacak Okulların Listesi

Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi
Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi
Dr.Fazıl Küçük Endüstri Meslek Lisesi
Karpaz Meslek Lisesi
Haydarpaşa Ticaret Lisesi
Gazimağusa Ticaret Lisesi
İskele Ticaret Lisesi
Atatürk Meslek Lisesi
Gazi Mağusa Meslek Lisesi
Haspolat Meslek Lisesi
Güzelyurt Meslek Lisesi
Girne Pratik Sanat Okulu
Hala Sultan İlahiyat Koleji

Ek F: Milli Eğitim Bakanlığı İzin Belgesi

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
MESLEKİ TEKNİK ÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: MTÖ.0.00-13-16/ 2911 18 Kasım 2016

Sayın Ömer Faruk Şenel
Master Öğrencisi
Doğu Akdeniz Üniversitesi,

İlgi yazınızda, müdürlüğümüze bağlı okullarda Öğretmenlere yönelik olarak "KKTC'deki Mesleki ve Teknik Liselerin Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" konulu anket uygulaması yapılabilmesi amacı ile izin talebinde bulunulmuştur.

Talebinizle ilgili olarak Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'nce yapılan incelemede, çalışmanın gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür. Ancak;

1. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin okul idarecilerinin gözetiminde, çalışmanın amacı ve uygulama süreci hakkında bilgilendirilmesine dikkat edilmelidir. Bu bağlamda, uygulama için gerekli etik ilkeler, yazılı olarak kurum yöneticilerine ve katılımcılara iletilmelidir.
2. Söz konusu anket uygulaması yapılmadan önce okul müdürlükleri ile istişarede bulunup anketin ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır. Çalışmanın tüm aşamalarında gizlilik ve gönüllülük ilkelerine dikkat edilmesi önem taşımaktadır.
3. Keza, anket uygulama çalışmasından sonra da sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne de ulaştırılması gerekmektedir.

Bilgi edinmenizi ve gereğini saygı ile rica ederim.

**Aytaç Sirket
Müdür**

Ek G: Etik Kurulu Uygunluk Yazısı

**Doğu Akdeniz
Üniversitesi**
"Uluslararası Kariyer İçin"

**Eastern
Mediterranean
University**
"For Your International Career"

P.K.: 99628 Gazimağusa, KUZEY KIBRIS /
Famagusta, North Cyprus,
via Mersin-10 TURKEY
Tel: (+90) 392 630 1995
Faks/Fax: (+90) 392 630 2919
bayek@emu.edu.tr

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2017-0014

19.01.2017

Sayın Ömer Faruk Şenel
Eğitim Bilimleri Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **16.01.2017** tarih ve **2017/38-16** sayılı kararı doğrultusunda, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Mesleki ve Teknik Liselerin Bilgi ve İletişim Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi** adlı tez çalışmanızı, Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel'in danışmanlığında araştırmanız Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.

Bilginize rica ederim.

Doç. Dr. Sükrü Tüzmen
Etik Kurulu Başkanı

ŞT/sky.

www.emu.edu.tr